
Lescha davart l'organisaziun giudiziala (LOG)

Dals [Data]

Relaschs tangads da questa fatschenta (numers dal DG)

Nov:	173.000
Midà:	130.100 150.100 170.050 170.100 170.140 170.400
	170.450 171.000 171.100 210.100 210.200 210.300
	217.600 220.000 310.100 320.100 350.100 350.500
	370.100 370.300 421.000 427.200 492.100 496.000
	500.500 500.900 530.100 538.100 542.100 544.300
	546.250 548.100 548.200 613.000 618.100 620.100
	710.100 710.300 720.000 720.200 801.100 803.100
	803.200 803.300 810.100 815.100 820.100 820.200
	850.100 910.000 915.100
Abolì:	173.000 173.050

Il Cussegl grond dal chantun Grischun,

sa basond sin l'art. 31 al. 1 da la Constituziun chantunala¹⁾,
sunter avoir gi invista da la missiva da la Regenza dals ...,

concluda:

¹⁾ DG [110.100](#)

I.

1. Introducziun

Art. 1 Champ d'applicaziun

¹ Questa lescha regla l'organisaziun da las dretgiras e da las autoritads da mediaziun.

² Per la Cumissiun d'expropriaziun e per l'Autoritad da mediaziun per dumondas da l'assicuranza sociala vala ella mo, sch'il dretg spezial na prevesa nagut auter.

³ Las cumpetenzas da las dretgiras e da las autoritads da mediaziun, las proceduras, la capacitad da processar e la represchentanza legala sco er las prescripziuns complementaras tar questa lescha èn chaussa da la legislaziun davart la giurisdicziun civila, penala ed administrativa.

2. Disposiziuns cuminaivlas

2.1. ORGANISAZIUN GENERALA

Art. 2 Sedia

¹ La Dretgira superiura, la Dretgira chantunala da mesiras repressivas e l'Autoritad da mediaziun per dumondas d'egualitad han lur sedia a Cuira.

² Las dretgiras regiunalas, ils uffizis da mediaziun e las autoritads da mediaziun per dumondas da locaziun han lur sedia per regla en la chapitala da la regiun respectivamain en il lieu fixà da la cumissiun administrativa da la Dretgira regiunala.

³ Per motivs objectivs pon las autoritads giudizialas sa radunar en in auter lieu che al lieu da lur sedia.

Art. 3 Constituziun e conclus

¹ Cun resalva da las cumpetenzas da l'organ electoral sa constitueschan las dretgiras sezzas.

² Ils organs directivs da las dretgiras voteschan ed elegian en moda averta. Sch'ina commembra u in commember pretenda dentant da votar u d'eleger cun scrutini, sto quest giavisch vegnir ademplì. En cas da paritad da las vuschs decida la presidenta u il president; en cas d'elecziuns vegn tratga la sort.

³ Las commembras ed ils commembers dals organs directivs da las dretgiras pon sa participar sin via electronica a votaziuns ed ad elecziuns. La Dretgira superiura regla ils detagls en in'ordinaziun suenter avair tadlà las dretgiras regiunalas.

Art. 4 Access al register central da personas e d'objects

¹ Las dretgiras e las autoritads da mediaziun han access a las datas ch'ellas dovran per ademplir lur incumbensas legalas.

² L'access a las datas po avair lieu tras ina procedura d'invista.

³ Dal rest valan las disposiziuns da la Lescha davart ils registers d'abitantas e d'abitants e davart ulteriurs registers da personas e d'objects¹⁾.

Art. 5 Custs da procedura, chastis pecuniars e multas

¹ Per lur activitad incasseschan las dretgiras e las autoritads da mediaziun custs da procedura da las partidas tenor las prescripziuns da procedura e tenor las ordinaziuns da taxas decisivas.

² Ils chastis pecuniars e las multas che vegnan pronunziads da las dretgiras e da las autoritads da mediaziun tutgan a la cassa da la dretgira ch'è cumpetenta en emprima instanza.

Art. 6 Finanzas e contabilitad

¹ Mintga dretgira maina las finanzas e la contabilitad tenor ils princips dal dretg chantunal da finanzas.

² La Dretgira superiura decretescha in'ordinaziun che regla la cumpetenza da las dretgiras regiunalas e da las autoritads da mediaziun da decider davart ils credits sco er ulteriurs detagls davart lur finanzas e davart lur contabilitad. L'emprim ston vegnir tadlads il departament ch'è cumpetent per las finanzas, la Controlla da finanzas, las dretgiras regiunalas e las autoritads da mediaziun.

³ En cunvegnientscha cun il departament ch'è cumpetent per las finanzas po la Dretgira superiura surdar a l'Administraziun da finanzas cunter indemnisaziun incumbensas da finanzas e da contabilitad.

Art. 7 Collavuraturas e collavurats da las autoritads giudizialas

¹ Las autoritads giudizialas disponan da las collavuraturas e dals collavurats ch'ellas dovran per liquidar las fatschentas en moda speditiva ed en auta qualitat.

² En il rom dal preventiv dumonda la Dretgira superiura il Cussegl grond las plazzas necessarias per la Dretgira superiura sco er per las ulteriuras autoritads giudizialas ch'èn suttemessas a sia surveglianza. L'emprim taidla ella las autoritads pertutgadas.

³ La Dretgira superiura attribuescha las plazzas da las collavuraturas e dals collavurats da la Dretgira superiura, da la Dretgira da giustia e da las ulteriuras autoritads giudizialas a las classes da funcziun tenor il dretg chantunal da personal. Avant la classificaziun da las plazzas consultescha ella l'Uffizi chantunal da personal e taidla las autoritads pertutgadas.

⁴ L'engaschament e la disditga da las collavuraturas e dals collavurats è chaussa da l'autorità giudiziala, per la quala las collavuraturas ed ils collavurats lavuran.

¹⁾ DG [171.200](#)

2.2. TRACTATIVA

Art. 8 Direcziun da la procedura

¹ Las parsuras ed ils parsuras ubain las derschadras ed ils derschaders ch'ellas ed els han designà mainan la procedura sco derschadras u derschaders d'instrucziun fin a la decisiun e relaschan, sche necessari, disposiziuns preventivas.

² Ellas ed els stritgan la procedura sco liquidada, sche l'interess giuridicamain relevant vi da la decisiun scada durant la procedura en spezial pervia da retratga, pervia da renconuschientscha u pervia d'enclegientscha.

³ Ellas ed els suttascrivan ils exemplars cun las sentenzias e cun ils conclus.

Art. 9 Abilitad da concluder

¹ Per far tractativas valaivlas e per prender conclus valaivels ston las dretgiras e las autoritads da mediaziun esser occupadas cumplettamain.

² Mo en cas d'absenzas u da retratgas imprevisas da singulas derschadras e singuls derschaders poi, premess ch'ina partida na pretendia betg la cumplettaziun, vegnir tractà valaivlamain davant dretgiras da tschintg, sche almain trais derschadras u derschaders èn preschents, e davant dretgiras da trais, sche almain duas derschadras u derschaders èn preschents.

Art. 10 Votaziun

¹ Cur che la sentenza vegn tratga, è mintga derschadra e derschader respectivamain mintga commembra e commember da l'autorità da mediaziun obligà da votar.

² La dretgira e l'autorità da mediaziun voteschan en moda averta.

³ En cas da parità da las vuschs quinta la vusch da la parsura u dal parsura duas giadas.

Art. 11 Decisiuns circularas

¹ Las dretgiras pon decider cun laschar circular las actas, sch'ina tractativa n'è betg prevista u sche las partidas han desistì da realisar ina tractativa.

² Decisiuns circularas ston vegnir prendidas unanimamain. Mintga derschadra u derschader po pretender ina tractativa a bucca.

Art. 12 Lingua da procedura

¹ Las linguas da procedura da las autoritads giudizialas sa drizzan tenor la Lescha chantunala da linguas¹⁾.

¹⁾ DG [492.100](#)

Art. 13 Secret d'uffizi

¹ Fatgs, dals quals commembras e commembers da las autoritads giudizialas sco er lur collavuraturas e collavuratur survignan enconuschientscha en ina procedura giudiziala u en ina procedura da mediaziun, èn da tegnair secrets.

² Il secret d'uffizi vala er per expertas ed experts, per interpretas ed interprets sco er per ulteriuras persunas che vegnan engaschadas da las autoritads giudizialas per proceduras giudizialas u per proceduras da mediaziun. La parsura u il parsura sto far attent questas persunas a l'obligaziun da discreziun sco er a las consequenzas en cas ch'ellas violeschan questa obligaziun.

³ Persunas tenor l'alineia 1 e l'alineia 2 dastgan s'exprimer mo davart fatgs, dals quals ellas han survegnì enconuschientscha en ina procedura giudiziala u en ina procedura da mediaziun, u consegnar actas da talas proceduras mo, sche la Dretgira superiura las ha deliberadas dal secret d'uffizi.

Art. 14 Actuariat

¹ Las actuaras ed ils actuars fan il protocol da las tractativas e da las discussiuns da la dretgira, redigian las sentenzias e suttascrivan ils exemplars cun las sentenzias.

² Per incumbensa da la parsura u dal parsura pon ellas ed els cooperar a la preparaziun dals cas ed en proceduras da derschadra singula u da derschader singul. En las tractativas da la dretgira han ellas ed els vusch consultativa.

³ Las dretgiras pon surdar ulteriuras incumbensas a las actuaras ed als actuars.

2.3. PUBLICITAD

Art. 15 Tractativa giudiziala

¹ Il termin e l'object da las tractativas giudizialas ston vegnir rendids accessibels a la publicitad en moda adattada.

² Las tractativas giudizialas èn publicas, cun excepziun da las tractativas da sentenza.

³ Tras la parsura u il parsura vegn la publicitad esclusa dal tuttatfatg u per part da las tractativas:

- a) sch'i existan prescripziuns legalas divergentas;
- b) sche quai è necessari per motivs impurtants, en spezial per proteger l'urden public e la moralà publica u l'interess degn da vegnir protegì d'ina persuna pertutgada.

⁴ Registraziuns visualas e sonoras da las tractativas giudizialas èn scumandadas.

⁵ Las partidas sco er las represchentantas legalas ed ils represchentants legals ston cumparair a las tractativas en vestgadira correcta che respecta la dignitad da la dretgira.

Art. 16 Decisiuns giudizialas

¹ Las dretgiras rendan accessiblas lur decisiuns a la publicitad en ina furma adequata.

² La Dretgira superiura publitgescha per regla sias sentenzias. Sch'ella na decida betg unanimamain davart dumondas giuridicas d'importanza fundamentala, po il collegi giuditgant concluder d'integrar l'opiniun minoritara motivada en l'aggiunta d'ina decisiun.

Art. 17 Infurmaziun

¹ La Dretgira superiura regla en in'ordinaziun, co che las autoritads giudizialas infurmeschan la publicitad.

² En questa ordinaziun po ella reglar l'admissiun sco er ils dretgs e las obligaziuns da las rapportadras e dals rapportaders da dretgira e prevair sancziuns en cas da cuntravenziuns.

2.4. POSIZIUN DA LAS COMMEMBRAS E DALS COMMENBERS DA LAS AUTORITADS GIUDIZIALAS AREGUARD IL DRETTG D'ENGASCHAMENT

Art. 18 Commembras e commembers da las autoritads giudizialas

¹ La giurisdicziun vegn exequida da las commembras e dals commembers da las autoritads giudizialas en uffizi principal ed en uffizi accessoric.

² Commembras e commembers da las autoritads giudizialas en uffizi principal èn:

- a) las derschadras superiuras ed ils derschaders superiurs;
- b) las presidentas ed ils presidents da las dretgiras regiunalas che lavuran en in pensum parzial u cumplain fixà ordavant;
- c) las vicepresidentas ed ils vicepresidents da las dretgiras regiunalas che lavuran en in pensum parzial u cumplain fixà ordavant;
- d) las derschadras regiunalas ed ils derschaders regiunals che lavuran en in pensum parzial u cumplain fixà ordavant;
- e) las mediaturas ed ils mediatur.

³ Commembras e commembers da las autoritads giudizialas en uffizi accessoric èn:

- a) la presidenta u il president sco er las ulteriuras commembras ed ils ulteriurs commembers da la Dretgira da giustia e lur substituziun;
- b) las derschadras regiunalas ed ils derschaders regiunals che lavuran en in pensum parzial che dependa da la chargia da lavor;
- c) las substituziuns da las mediaturas e dals mediatur;
- d) las commembras ed ils commembers da las autoritads da mediaziun per dumondas da locaziun e lur substituziuns;
- e) las commembras ed ils commembers da l'Autoritad da mediaziun per dumondas d'egualitad e lur substituziuns.

Art. 19 Sarament ed empermischun solenna

¹ Avant ch'entrar en uffizi fan las commembras ed ils commembers da las autoritads giudizialas in sarament u in'empermischun solenna ch'ellas ed els adempleschian conscienziusamain lur obligaziuns.

² Il sarament u l'empermischun solenna fan:

- a) la presidenta u il president da la Dretgira superiura davant il Cussegl grond;
- b) la vicepresidenta u il vicepresidente sco er las ulteriuras commembras ed ils ulteriurs commembers da la Dretgira superiura davant la presidenta u il president da la Dretgira superiura;
- c) la presidenta u il president da la Dretgira da giustia davant il Cussegl grond;
- d) las ulteriuras commembras ed ils ulteriurs commembers da la Dretgira da giustia davant la presidenta u il president da la Dretgira da giustia;
- e) las presidentas ed ils presidents da las dretgiras regionalas davant la Dretgira superiura (dretgira collectiva);
- f) las commembras ed ils commembers da la Dretgira regionala davant la presidenta u il president da la dretgira regionala respectiva;
- g) las commembras ed ils commembers da l'Autoritad da mediaziun per dumondas d'egualitad sco er lur substituziun davant la presidenta u il president da la Dretgira superiura;
- h) las commembras ed ils commembers dals uffizis da mediaziun e da las autoritads da mediaziun per dumondas da locaziun sco er lur substituziuns davant la presidenta u il president da la Dretgira regionala, a la quala ellas ed els èn affiliads.

³ Il sarament e l'empermischun solenna han la suandanta formulaziun: "Vus sco presidenta elegida / president elegì (derschadra elegida / derschader elegì, commembra elegida / commember elegì) da la Dretgira superiura (da la Dretgira da giustia, da la Dretgira regionala u da l'Autoritad da mediaziun) engirais davant Dieu (empermettais) d'ademplir tut las obligaziuns da Voss uffizi tenor meglier savoir e pudair." – "Jau engir (jau empermet)."

Art. 20 Salarisaziun

1. derschadras superiuras e derschaders superiurs

¹ En cas d'in pensum cumplain importa il salari annual, inclusiv il 13. salari mensil:

- a) per la presidenta u il president da la Dretgira superiura 107 pertschient;
- b) per las derschadras superiuras ed ils derschaders superiurs che appartegnan a la cumissiun administrativa 105 pertschient;
- c) per las ulteriuras derschadras superiuras ed ils ulteriurs derschaders superiurs 103 pertschient

dal maximum da la classa da salari la pli auta tenor il dretg chantunal da personal.

² Sch'ina derschadra superiura u in derschader superiur lavura en in pensum parzial, vegn il salari tenor l'alinea 1 pajà proporziunalmain al grad d'occupaziun.

Art. 21 2. ulteriuras commembras ed ulteriurs commembers da las autoritads giudizialas en uffizi principal

¹ La Dretgira superiura attribuescha las plazzas da las ulteriuras commembras e dals ulteriurs commembers da las autoritads giudizialas en uffizi principal a las classas da funcziun tenor il dretg chantunal da personal e fixescha il salari inicial per mintga commembra e commember. Avant la classificaziun da las plazzas ed avant la fixaziun dals singuls salaris consultescha ella l'Uffizi chantunal da personal.

² Il salari da las ulteriuras commembras e dals ulteriurs commembers da las autoritads giudizialas en uffizi principal s'augmenta mintga onn per 1 pertschient fin al maximum da la classe da funcziun decisiva.

³ Cun premias da prestaziun e cun premias spontanais dastgan vegnir onuradas mo activitads da dretg administrativ giudizial.

⁴ Sche las ulteriuras commembras ed ils ulteriurs commembers da las autoritads giudizialas en uffizi principal lavuran en in pensum parzial, vegn il salari tenor l'alinea 1 fin l'alinea 3 pajà proporziunalmain al grad d'occupaziun.

Art. 22 3. commembras e commembers da las autoritads giudizialas en uffizi accessoric

¹ Las commembras ed ils commembers da las autoritads giudizialas en uffizi accessoric vegnan salarisads per l'activitad giudiziala en furma:

- a) d'ina diaria; u
- b) d'ina indemnizaziun da cooperaziun, sch'ellas ed els èn participads ad ina decisiun circulara; e
- c) d'in supplement, sch'ellas ed els mainan ina procedura.

² Il dretg da salarisaziun resulta tras l'attribuziun d'ina fatschenta. Sch'ina fatschenta scroda u sch'ina commembra u in commember d'ina autoritad giudiziala en uffizi accessoric na po betg cooperar per motivs persunals, sto la salarisaziun vegnir reducida.

³ La Dretgira superiura decretescha in'ordinaziun che regla l'atezza da la diaria, da l'indemnizaziun da cooperaziun e dals supplements sco er ils ulteriurs detagls da la salarisaziun da las commembras e dals commembers da las autoritads giudizialas en uffizi accessoric.

Art. 23 Indemnizaziun
 1. en cas da nunreelecziun

¹ Sin dumonda po la Dretgira superiura conceder ad ina commembra u ad in commember d'ina autoritad giudiziala en uffizi principal ina indemnizaziun da maximalmain 12 salaris mensils, sch'ella u el na vegn – senza motivs objectivs – betg pli reelegì avant la cumplenida dal 65. onn da vegliadetgna.

² En il rom da questa decisiun resguarda la Dretgira superiura en spezial la vegliadetgna, la situaziun professiunala e persunala da la commembra u dal commember betg reelegì, la durada da l'activitad uffiziala e las circumstanzas da la nunreelecziun.

³ A l'indemnisaziun ston vegnir messas a quint las entradas da gudogn e las cumpensaziuns dal gudogn che la commembra u il commember da l'autoritad giudiziala betg reelegì survegn durant ils 12 mais suenter l'extrada da l'uffizi.

⁴ La commembra u il commember pertutgà e la cumissiun dal Cussegl grond ch'è cumpetenta per la giustia pon contestar decisiuns concernent l'indemnisaziun en cas da nunreelecziun tar la Dretgira da giustia, e quai entaifer 30 dis dapi la comunicaziun.

Art. 24 2. en cas da demissiun

¹ Sch'ina commembra u in commember d'ina autoritad giudiziala en uffizi principal demissiunescha durant u suenter ina mediaziun extragiudiziala, po l'autoritad da surveglianza conceder ad ella u ad el – sin dumonda – ina indemnisaziun da maximalmain sis salaris mensils.

² Sche l'indemnisaziun vegn fixada d'ina dretgira, sto ella vegnir approvada da la cumissiun dal Cussegl grond ch'è cumpetenta per la giustia.

³ La decisiun (d'approvaziun) da la cumissiun dal Cussegl grond ch'è cumpetenta per la giustia basta sco basa per l'expensa. In credit posteriur n'è betg necessari.

Art. 25 Vacanzas

¹ Las commembras ed ils commembers da las autoritads giudizialas en uffizi principal survegnan mintga onn maximalmain:

- a) 6 emnas vacanzas fin e cun l'onn chalendar ch'ellas ed els cumpleneschan 49 onns;
- b) 7 emnas vacanzas a partir da l'onn chalendar ch'ellas ed els cumpleneschan 50 onns.

² Sin l'onn chalendar suandant dastgan vegnir transferids maximalmain 5 dis da vacanzas.

³ Ina indemnisaziun finanziaria da dis da vacanzas betg retratgs è esclusa.

Art. 26 Demissiun

¹ Las commembras ed ils commembers da las autoritads giudizialas pon sa retrair da tut temp en scrit da l'uffizi da derschadra u da derschader per la fin d'in mais, observond in termin da 6 mais. Demissiuns parzialas èn admissiblas mo sut las premissas tenor l'artitgel 46 alinea 2.

² La decleraziun da demissiun vegn drizzada:

- a) da las commembras e dals commembers da la Dretgira superiura sco er da la Dretgira da giustia a la cumissiun dal Cussegl grond ch'è cumpetenta per la giustia;

-
- b) da las commembras e dals commembers da las dretgiras regionalas e da l'Autoritad da mediaziun per dumondas d'egualitad a la Dretgira superiura;
 - c) da las commembras e dals commembers dals uffizis da mediaziun e da las autoritads da mediaziun per dumondas da locaziun a la dretgira regionala respectiva.

Art. 27 Qualificaziun

¹ Las commembras ed ils commembers da las autoritads giudizialas èn qualificgads per l'uffizi da derschadra u da derschader.

² Las commembras ed ils commembers da las autoritads giudizialas en uffizi principal han terminà ina scolaziun da giurisprudenza e possedan per regla la patenta d'avvocata u d'avocat. Las mediaturas ed ils mediatur han terminà ina scolaziun da mediaziun.

³ Per eleger las commembras ed ils commembers da las autoritads giudizialas ston las linguas da procedura da l'autorità giudiziala respectiva vegnir resguardadas commensuradamain.

⁴ Sch'ina commembra u in commember d'ina autorità giudiziala perda l'abiltad d'exequir l'uffizi durant la durada d'uffizi, finescha l'uffizi da derschadra u da derschader en cas d'ina incapacitad da lavurar che pertutga la plazza da lavur, sche la commembra u il commember da l'autorità giudiziala n'ha betg exequì l'activitad giudiziala per quest motiv durant totalmain 365 dis. En ils ulteriurs cas finescha l'uffizi da derschadra u da derschader il mument che la commembra u il commember da l'autorità giudiziala po retrair ina renta d'invaliditad, premiss che quella saja vegnida fatga valair a temp.

⁵ La Dretgira superiura po decretar las disposiziuns executivas necessarias.

Art. 28 Incompatibilitad

1. occupaziun accessoric

¹ Las commembras ed ils commembers da las autoritads giudizialas na dastgan exequir naginas occupaziuns accessoricas che pudessan disfavourisar l'execuziun da l'uffizi, l'indipendenza u la reputaziun da l'autorità giudiziala, a la quala ellas ed els appartegnan.

² Scumandà è en spezial il suandant:

- a) represchentar terzas persunas davant l'autorità giudiziala, a la quala ellas ed els appartegnan;
- b) per las commembras ed ils commembers da la Dretgira superiura: represchentar terzas persunas en proceduras che ston vegnir giuditgadas da la Dretgira superiura en cas d'in recurs;
- c) per las commembras ed ils commembers da la Dretgira superiura: exequir in'activitad en in'autorità, nua che la Dretgira superiura sto giuditgar ils acts e las decisiuns en cas da disputa;

-
- d) per las commembras ed ils commembers da las dretgiras regiunalas, dals uffizis da mediaziun, da las autoritads da mediaziun per dumondas da locaziun e da l'Autoritad da mediaziun per dumondas d'egualitad: exequir in'activitad en in'autoritad, nua che l'autoritad giudiziala, a la quala ellas ed els appartegnan, sto giuditgar ils acts e las decisiuns en cas da disputa;
 - e) per las commembras ed ils commembers da las autoritads giudizialas che lavuran en in pensum cumplain: exequir in auter uffizi u in'otra activitad da gudogn, nun ch'i sa tractia d'ina activitad d'instrucziun u da publicaziun d'ina dimensiun minimala. Resalvadas restan regulaziuns legalas divergentas.

³ Per exequir autras occupaziuns accessoricas dovri ina permissiun, sche:

- a) ellas èn pajadas e dattan – ensemen cun l'uffizi da derschadra u da derschader – dapli che in pensum cumplain;
- b) ellas cuntegnan la pussaivladad d'ina incumpatibilitad;
- c) i vegn duvrà temp da lavur per questas activitads.

⁴ La Dretgira superiura decretescha in'ordinaziun che regla ils detagls davart las occupaziuns accessoricas ch'èn scumandadas e che dovran ina permissiun.

Art. 29 2. cun la persuna

¹ Las suandantas persunas na dastgan betg appartegnair a medem temp a la medema autoritad giudiziala sco commembras e commembers ordinaris:

- a) persunas ch'èn maridadas ina cun l'autra;
- b) persunas ch'èn parentas ina cun l'autra en lingia directa u fin il terz grad en lingia laterala;
- c) persunas ch'èn quinadas ina cun l'autra en lingia directa u fin il terz grad en lingia laterala.

² Ils motivs d'exclusiun per persunas maridadas ina cun l'autra valan confurm al senn per partenadis registrads e per communitads da vita facticas.

³ Ils motivs d'exclusiun valan vinavant suenter la dissoluziun da la lètg, dal partenadi registrà u da la communitad da vita factica.

⁴ Elegida è quella persuna ch'era fin ussa en uffizi u che survegn la maioritad da las vuschs en cas d'ina nova elecziun il medem mument. En cas d'ina elecziun substitutiva ha la persuna ch'è gia en uffizi la precedenza envers la persuna ch'è vegnida elegida da nov. En cas d'ina elecziun taciturna decida la sort davart la precedenza.

Art. 30 Temp da lavur

¹ Il temp da lavur emnil en media importa per las commembras ed ils commembers da las autoritads giudizialas en uffizi principal 42 uras en cas d'in pensum cumplain. Sche las commembras ed ils commembers da las autoritads giudizialas en uffizi principal lavuran en in pensum parzial, sa reducescha lur temp da lavur tut tenor il grad d'occupaziun. Las commembras ed ils commembers da las autoritads giudizialas en uffizi principal èn dispensads da la registraziun dal temp da lavur.

² Il temp da lavur da las commembras e dals commembers da las autoritads giudizialas en uffizi accessoric sa drizza tenor la chargia da lavur. Ellas ed els ston registrar lur temp da lavur, sche quai è necessari per lur salarisaziun.

Art. 31 Obligaziun d'infurmaziun

1. sentenzias penalas

¹ Las commembras ed ils commembers da las autoritads giudizialas ston infurmar immediatamain l'autorità da surveglianza davart condemnaziuns penalas che vegnan pronunziadas durant la durada d'uffizi, che pudessan vegnir inscrites en il register penal ed esser visiblas sin l'extract privat.

Art. 32 2. relaziuns d'interess

¹ Il mument da l'entrada en uffizi infurmeschan las commembras ed ils commembers da las autoritads giudizialas la Dretgira superiura davart:

- a) occupaziuns da gudogn principalas ed accessoricas;
- b) activitads en gremis da direcziun e da surveglianza da corporaziuns, d'instituts e da fundaziuns da dretg privat e public;
- c) funcziuns permanentas da direcziun e da cussegliaziun da personas e da gruppas d'interess;
- d) la cooperaziun a cumissiuns ed ad auters organs da la Confederaziun, dals chantuns e da las vischnancas.

² Las commembras ed ils commembers da las autoritads giudizialas infurmeschan la Dretgira superiura al cumenzament da l'onn d'uffizi, sche lur situaziun da gudogn è sa midada areguard ina u pliras da las activitads tenor l'alineia 1.

³ La Dretgira superiura procura che las obligaziuns da trasparenza vegnian observadas. Ella maina in register davart las relaziuns d'interess e publicitgescha quel. Il secret professiunal resta resalvà.

Art. 33 Domicil

¹ Il pli tard cur ch'ellas ed els entran en uffizi, prendan las commembras ed ils commembers da las autoritads giudizialas domicil en il chantun.

Art. 34 Limita da vegliadetgna

¹ Las commembras ed ils commembers da las autoritads giudizialas en uffizi principal dastgan exequir l'uffizi da derschadra u da derschader fin maximalmain la fin da l'onn ch'ellas ed els cumpleneschan il 68. onn da vegliadetgna.

² Las commembras ed ils commembers da las autoritads giudizialas en uffizi accessoric dastgan exequir l'uffizi da derschadra u da derschader fin maximalmain la fin da l'onn ch'ellas ed els cumpleneschan il 70. onn da vegliadetgna.

Art. 35 Regulaziuns complementaras

¹ Uschenavant ch'i n'existan naginas disposiziuns divergentas ed uschenavant che quai è cumpatibel cun l'indipendenza giudiziala, valan las disposiziuns dal dretg da persunal conform al senn per la relaziun d'engaschament da las commembras e dals commembers da las autoritads giudizialas.

3. Autoritads giudizialas

3.1. DRETGIRA SUPERIURA

3.1.1. Organisaziun generala

Art. 36 Partiziuns

¹ La dretgira collectiva nominescha partiziuns per l'activitad da giurisdicziun. Ella po sutdivider questas partiziuns en chombras.

² La cumposiziun da las partiziuns e d'eventualas chombras sto vegnir communitgada publicamain.

Art. 37 Cumposiziun

¹ La Dretgira superiura decida per regla en ina cumposiziun da trais derschadras e derschaders.

² Davart dumondas giuridicas d'impurtanza fundamentala decida la Dretgira superiura en ina cumposiziun da tschintg derschadras e derschaders.

³ Sch'in med legal è evidentamain inadmissibel u evidentamain motivà u nunmotivà, decida la parsura u il parsura en cumpetenza da derschadra singula respectivamain da derschader singul.

⁴ Sin ordinaziun da la parsura u dal parsura decida la Dretgira superiura en ina cumposiziun da trais davart fatschentas, per las qualas è prevista ina cumpetenza da derschadra singula u da derschader singul, ed en ina cumposiziun da tschintg davart fatschentas, per las qualas è prevista ina cumposiziun da trais.

⁵ Per tscherts secturs po la lescha prevair ina cumposiziun da tschintg ubain ina cumpetenza da derschadra singula u da derschader singul.

Art. 38 Substituziun

¹ Las derschadras ed ils derschaders èn obligads da far substituziun en autras partiziuns.

² Sche la Dretgira superiura na po betg vegnir occupada cumplettaimain per motivs d'impediment u da recusaziun, designescha la cumissiun dal Cussegl grond ch'è cumpetenta per la giustia ina substituziun or dal circol da las commembras e dals commembers da las dretgiras regionalas en uffizi principal; la substituziun sto avair las medemas abilitads linguisticas sco la persuna che duai vegnir remplazzada.

Art. 39 Administraziun giudiziala

1. dretgira collectiva

¹ A la dretgira collectiva appartegnan las commembras ed ils commembers ordinaris.

² Ella ha las suandantas incumbensas:

- a) decretar ordinaziuns giudizialas;
- b) deliberar – per mauns dal Cussegl grond – il preventiv, il quint annual ed il rapport da gestiun da la Dretgira superiura sco er da las autoritads giudizialas che stattan sut sia surveglianza;
- c) deliberar – per mauns dal Cussegl grond – propostas, cun las qualas la Regenza duai vegnir incumbensada d'elavurar projects da lescha u projects costituziunals che pertutgan l'administraziun giudiziala;
- d) nominar las partiziuns ed eventualas chombras;
- e) nominar las parsuras ed ils parsuras da las partiziuns e d'eventualas chombras e reglar lur substituziuns;
- f) prender decisiuns impurtantas areguard il dretg da personal che pertutgan las collavuraturas ed ils collavuratur da la Dretgira superiura;
- g) proponer la destituziun da l'uffizi da commembras e commembers da la Dretgira superiura;
- h) coordinar la giurisdicziun tranter las partiziuns;
- i) deliberar consultaziuns;
- j) eleger las persunas che ston vegnir elegidas da la Dretgira superiura;
- k) ulteriuras incumbensas che vegnan delegadas ad ella tras lescha u tras ordinaziun.

³ Ils conclus da la dretgira collectiva èn valaivels, sche almain dus terzs da las commembras e dals commembers da la dretgira collectiva coopeschan a la sesida u a la procedura da circulaziun.

Art. 40 2. cumissiun administrativa

¹ A la cumissiun administrativa appartegnan la presidenta u il president, la vicepresidente u il vicepresidente sco er trais ulteriuras commembras u ulteriurs commembers da la Dretgira superiura. Almain ina commembra u in commember da la cumissiun administrativa è da lingua materna rumantscha u taliana.

² La dretgira collectiva elegia las trais commembras u commembers da la cumissiun administrativa per 4 onns or dal circol da las derschadras e dals derschaders ordinaris. La reelecziun è admissibla ina giada.

³ La cumissiun administrativa ademplescha tut las incumbensas da l'administraziun giudiziala che n'èn betg attribuidas ad in auter organ. Ella ha cunzunt las suandantas incumbensas:

- a) prender decisiuns da surveglianza ierarchica cunter commembras e commembers da la Dretgira superiura, nun ch'il Cussegl grond saja cumpetent en chaussa;
- b) exequir la surveglianza e la surveglianza suprema da las autoritads giudizialas sco er da lur commembras e commembers, nun che la dretgira collectiva saja cumpetenta en chaussa. Questas incumbensas po la Dretgira superiura delegar en l'urden da gestiun ad in auter gremi u al presidi;
- c) prender decisiuns areguard il dretg da persunal, nun che la dretgira collectiva saja cumpetenta en chaussa;
- d) exequir il dretg da surpigliar obligaziuns en il rom dal preventiv approvà. Questa cumpetenza da far expensas po la Dretgira superiura delegar en l'urden da gestiun al presidi ubain a la secretaria generala u al secretari general.

⁴ Ils conclus da la cumissiun administrativa èn valaivels, sche almain trais commembras e commembers da la cumissiun administrativa coopereschon a la sesida u a la procedura da circulaziun.

Art. 41 3. presidi

¹ La presidenta u il president:

- a) represchenta la Dretgira superiura vers anora;
- b) presidescha la dretgira collectiva e la cumissiun administrativa;
- c) prepara las fatschentas per la dretgira collectiva e per la cumissiun administrativa;
- d) exequescha las decisiuns dals organs directivs da las dretgiras;
- e) ademplescha ulteriuras incumbensas che vegnan delegadas ad ella u ad el tras lescha u tras ordinaziun.

² Sche la presidenta u il president è impedì, vegn ella u el represchentà da la vicepresidenta u dal vicepresidente. Ad ella u ad el cumpetan las incumbensas e las competenzas presidialas.

Art. 42 Urden da gestiun

¹ La Dretgira superiura regla sia organisaziun e la gestiun da sias fatschentas en in urden da gestiun.

3.1.2. Derschadras e derschaders

Art. 43 Cumposiziun

¹ La Dretgira superiura sa cumpona d'ina presidenta u d'in president, d'ina vicepresidente u d'in vicepresidente sco er da las ulteriuras commembras e dals ulteriurs commembers ch'èn necessari per liquidar las fatschentas en moda speditiva ed en auta qualitad. Il volumen total da plazzas importa almain 11 equivalents a temp cumplain.

² Il Cussegl grond fixescha la dotaziun da la Dretgira superiura. El na sto betg observar il grad d'occupaziun minimal da 50 pertschient.

³ Il Cussegl grond controllescha mintgamai avant las elecziuns da renovaziun totala, sche la dotaziun existenta sto vegnir auzada.

⁴ Sche la Dretgira superiura n'è betg en cas da dumagnar la chargia da lavur ordinaria cun las plazzas da derschadras e derschaders fixadas a chaschun da las elecziuns da renovaziun totala, auza il Cussegl grond la dotaziun durant la durada d'uffizi en la dimensiun necessaria.

⁵ Sch'ina derschadra superiura u in derschader superiur demissiunescha u na sa metta betg pli a disposiziun per ina reelecziun, examinescha il Cussegl grond, sch'i po vegnir desistì dal tutfatg u per part da reoccupar la plazza.

Art. 44 Dumber e grad d'occupaziun

¹ Avant l'elecziun fixescha il Cussegl grond – sin proposta da la Dretgira superiura – il dumber da derschadras superiuras e derschaders superiurs sco er lur grad d'occupaziun.

² Sco presidenta u president e sco vicepresidente u vicepresidente pon vegnir elegidas mo persunas ch'exequeschon l'uffizi da derschadra u da derschader cun in grad d'occupaziun d'almain 80 pertschient. Las ulteriuras derschadras superiuras ed ils ulteriurs derschaders superiurs lavuran cun in grad d'occupaziun d'almain 50 pertschient, uschenavant che la lescha na prevesa betg insatge auter.

³ Sunter avair tadlà la Dretgira superiura po il Cussegl grond divider plazzas, per las qualas naginas commembras e nagins commembers en uffizi na sa mettan a disposiziun per ina reelecziun, en plazzas parzialas cun in grad d'occupaziun d'almain 50 pertschient. Quest proceder vala conform al senn per elecziuns complementaras e per demissiuns parzialas.

Art. 45 Midada dal grad d'occupaziun suenter ina naschientscha u in'adopziun

¹ Commembras e commembers da la Dretgira superiura che daventan geniturs u che surpiglian – en in partenadi registrà – la responsabladad per in u plirs uffants, han il dretg d'ina reducziun dal grad d'occupaziun per maximalmain 20 pertschient. Il grad d'occupaziun na dastga betg crudar sut 50 pertschient.

² Il dretg d'ina reducziun sto vegnir fatg valair il pli tard 6 mais suenter la naschientscha u suenter l'adopziun.

³ Sch'ina commembra u in commember reducescha il grad d'occupaziun suenter la naschientscha u suenter l'adopziun, po la Dretgira superiura auzar – cun ses consentiment – il grad d'occupaziun d'ina outra commembra u d'in auter commember en la dimensiun correspundenta.

⁴ Sch'ils pertschients da plazzas che vegnan libers pervia da la midada dal grad d'occupaziun na pon betg vegnir occupads entaifer la dretgira, stgaffescha il Cussegl grond ina nova plazza da derschadra u da derschader ed occupa questa plazza.

⁵ L'occupaziun po vegnir cumenzada en ina dimensiun reducida, uschespert ch'ina outra commembra u in auter commember ha extendì u cumenzà da nov sia activitad en la dimensiun da la reducziun, il pli tard l'emprim di dal mais suenter la scadenza dad 1 onn dapi la naschientscha u dapi l'adopziun.

Art. 46 Midada dal grad d'occupaziun durant la durada d'uffizi

¹ Durant la durada d'uffizi po la Dretgira superiura midar il grad d'occupaziun da las derschadras superiuras e dals derschaders superiurs cun il consentiment da la persuna pertutgada fin maximalmain la fin da la durada d'uffizi. Il volumen total da plazzas na dastga betg vegnir surpassà.

² La Dretgira superiura sto dumandar in'elecziun complementara, sch'ina plazza cun in grad d'occupaziun d'almain 50 pertschient vegn libra pervia da la midada dal grad d'occupaziun d'ina u da pliras commembras respectivamain d'in u da plirs commembers. La dumonda da la Dretgira superiura cuntegna las decleraziuns da demissiun parziala ch'èn necessarias per la midada dals grads d'occupaziun.

³ Sch'il volumen total da plazzas vegn sutpassà per main che 50 pertschient en consequenza da midadas dals grads d'occupaziun, prenda la Dretgira superiura las mesiras necessarias per pudair garantir er vinavant che las fatschentas vegnian liquidadas en moda speditiva ed en auta qualitat. Ils custs per questas mesiras na dastgan betg esser pli auts ch'ils respargns che la Dretgira superiura cuntanscha tras la midada dal grad d'occupaziun d'ina u da pliras commembras respectivamain d'in u da plirs commembers.

Art. 47 Procedura electorala 1. princip

¹ En scrutinis separads elegia il Cussegl grond la presidenta u il president, la vicepresidenta u il vicepresidente sco er las ulteriuras commembras ed ils ulteriurs commembers da la Dretgira superiura.

² Exclusas èn:

- a) la reelecziun directa da la presidenta u dal president, sch'ella u el ha exequì questa funcziun durant l'entira durada d'uffizi precedentia;
- b) l'elecziun da la presidenta u dal president en uffizi sco vicepresidenta u vicepresidente;

c) la reelecziun directa da la vicepresidenta u dal vicepresident, sch'ella u el ha exequì questa funcziun durant l'entira durada d'uffizi precedenta.

³ La maiorità che sto vegnir cuntanschida per in'elecziun vegn calculada tenor la Lescha davart ils dretgs politics¹⁾. Dal rest sa drizza la procedura electorala tenor l'Urden da gestiun dal Cussegl grond²⁾, uschenavant che la Lescha davart l'organisaziun giudiziala na prevesa betg insatge auter.

Art. 48 2. reelecziun

¹ La Dretgira superiura infurmescha la cumissiun dal Cussegl grond ch'è cumpetenta per la giustia davart proceduras da surveglianza ierarchica ch'ella ha realisà u avert cunter commembras e commembers da la Dretgira superiura durant la durada d'uffizi.

² Avant ina reelecziun po la cumissiun dal Cussegl grond ch'è cumpetenta per la giustia verifitgar las qualificaziuns persunalas e professiunalas da las commembras e dals commembers da la Dretgira superiura che sa mettan a disposiziun per la reelecziun.

³ Sche la cumissiun ha l'intenziun da classifitgar ina commembra u in commember da la Dretgira superiura che sa metta a disposiziun per ina reelecziun, sco inadattà, sto ella communitgar quai a la persuna pertutgada a temp avant la scadenza da la durada d'uffizi e dar ad ella sco er a la Dretgira superiura la pussaivladad da prender posiziun. La cumissiun trametta la posiziun al Cussegl grond per laschar prender enconuschientscha.

⁴ Las fracziuns pon interrogar las commembras ed ils commembers che sa mettan a disposiziun per ina reelecziun. Las derschadras superiuras ed ils derschaders superiurs las ston dar las infurmaziuns necessarias.

⁵ Sche la cumissiun è da l'avis ch'ina commembra u in commember che sa metta a disposiziun per ina reelecziun saja inadattà, sto la persuna pertutgada vegnir elegida en in scrutinì separà. I dat mo in scrutinì. Candidatas e candidats che na cuntanschan betg la maiorità absoluta en quest scrutinì pon candidar per l'elecziun complementara.

Art. 49 3. elecziun complementara ed elecziun substitutiva

¹ Sch'ina piazza sto vegnir occupada da nov, sche naginas commembras e nagins commembers en uffizi na sa mettan a disposiziun per ina reelecziun u sch'ina piazza da derschadra u da derschader na vegn betg occupada en la procedura da reelecziun, publitescha la cumissiun dal Cussegl grond ch'è cumpetenta per la giustia uffizialmain la piazza.

² En la publicaziun da la piazza che sto vegnir occupada vegn inditgada la fracziun che po far valair matematicain questa piazza.

¹⁾ DG [150.100](#)

²⁾ DG [170.140](#)

³ La cumissiuin dal Cussegl grond ch'è cumpetenta per la giustia verifitgescha las qualificaziuns persunalas e professiunalas da las candidatas e dals candidats. Ella po involver la Dretgira superiura u auters organs.

⁴ La cumissiuin infurmescha il Cussegl grond, sch'ella è da l'avis ch'ina candidata u in candidat na saja betg adattà.

Art. 50 Elecziun da derschadras e derschaders extraordinaris
1. circumstanzas extraordinarias

¹ Derschadras e derschaders extraordinaris pon vegnir elegids:

- a) per la durada da l'impediment, sch'ina derschadra u in derschader è previsiblmain impedì durant plirs mais d'exequir l'uffizi pervia da la restricziun da la sanadad corporala, spiertala u psichica u per auters motivs;
- b) per maximalmain 2 onns, sche la Dretgira superiura n'è betg pli en cas da liquidar disptas giuridicas entaifer in termin adequat pervia d'ina chargia da lavur extraordinariamain gronda u sch'igl è da temair ch'in tal stadi resultia pervia d'in augment extraordinari da la chargia da lavur.

Art. 51 2. premissas persunalas e professiunalas

¹ L'obligaziun da domicil, la limita da vegliadetgna ed il proporz da fracziun na valan betg per las derschadras ed ils derschaders extraordinaris.

² Las commembras ed ils commembers da las dretgiras regiunalas e da las autoritads da mediaziun sco er las actuaras ed ils actuars èn elegibels sco derschadras e derschaders extraordinaris.

³ Per las derschadras ed ils derschaders extraordinaris valan dal rest las medemas premissas persunalas e professiunalas sco per las derschadras ed ils derschaders ordinaris.

Art. 52 3. cumpetenzza e procedura

¹ La cumissiuin dal Cussegl grond ch'è cumpetenta per la giustia ha la cumpetenzza definitiva per l'elecziun da derschadras e derschaders extraordinaris.

² Cun l'elecziun supplementara fixescha ella il dumber da derschadras e derschaders extraordinaris, lur grad d'occupaziun e la durada da la relaziun d'occupaziun. In credit posteriur n'è betg necessari.

³ La procedura da l'elecziun supplementara po vegnir introducida sin dumonda da la Dretgira superiura u d'uffizi.

⁴ En cas d'urgenza poi vegnir desistì da publitgar uffizialmain plazzas extraordinarias, sch'ina occupaziun da buna qualitat è garantida.

⁵ Dal rest valan l'artitgel 47 alinea 3 e l'artitgel 49 conform al senn per la procedura da l'elecziun supplementara.

3.1.3. Actuariat

Art. 53 Cumposiziun e cundiziuns d'engaschament

¹ La Dretgira superiura engascha il dumber necessari d'actuaras e d'actuars tenor las disposiziuns dal dretg chantunal da personal. Ella fixescha il grad d'occupaziun.

² Sco actura u actuar po vegnir engaschada ina persuna che ha terminà ina scolaziun da giurisprudenza e che posseda per regla ina patentà d'avvocata u d'avocat.

Art. 54 Occupaziuns accessoricas

¹ Las actuaras ed ils actuars na dastgan exequir naginas occupaziuns accessoricas che pudessan disfavorisar l'execuziun da l'uffizi, l'indipendenza u la reputaziun da la Dretgira superiura.

² Scumandà è en spezial il suandant:

- a) represchentar terzas persunas davant la Dretgira superiura en proceduras che ston vegnir giuditgadas da la partiziun, a la quala ellas ed els èn attribuids;
- b) represchentar terzas persunas en proceduras che ston vegnir giuditgadas – en cas d'in recurs – d'ina partiziun da la Dretgira superiura, a la quala ellas ed els èn attribuids;
- c) exequir in'activitad en in'autoritad, nua ch'ina partiziun da la Dretgira superiura, a la quala ellas ed els èn attribuids, sto giuditgar ils acts u las decisiuns en cas d'in recurs.

³ Activitads da gudogn independentas e dependentas basegnan ina permissiun da la Dretgira superiura.

⁴ Occupaziuns accessoricas gratuitas ston vegnir annunziadas a la Dretgira superiura.

Art. 55 Actuaras ed actuars ad hoc

¹ La presidenta u il president sco er las parsuras ed ils parsuras da las partiziuns decidan, sch'i duajan vegnir incumbensads actuaras ed actuars ad hoc.

² Sche lur pensum a la Dretgira superiura importa passa 40 pertschient d'ina piazza, valan per ellas ed els las medemas disposiziuns areguard las occupaziuns accessoricas sco per las actuaras ed ils actuars ordinaris.

3.1.4. Secretariat general

Art. 56 Incumbensas

¹ La secretaria generala u il secretari general presidescha l'administraziun giudiziala da la Dretgira superiura. Ella u el è competent per las finanzas e per la contabilitad sco er per l'infrastructura da la Dretgira superiura.

² La secretaria generala u il secretari general è commembra respectivamain commember da la dretgira collectiva e da la cumissiun administrativa cun vusch consultativa. Sut la direcziun da la presidenta u dal president prepara ella u el las fatschentas da la dretgira collectiva e da la cumissiun administrativa e realisescha quellas ensemen cun la presidenta u il president.

3.2. DRETGIRA CHANTUNALA DA MESIRAS REPRESSIVAS

Art. 57 Cumposiziun e posiziun

¹ La Dretgira chantunala da mesiras repressivas sa cumpona d'ina derschadra singula u d'in derschader singul sco er da duas substitutas u substituts.

² La Dretgira da mesiras repressivas è independenta en la giurisdicziun ed è obligada mo al dretg.

³ En regard administrativ è ella integrada en ina dretgira regiunala. Là dispona ella d'ina adressa da consegna, po far diever da l'infrastructura da la dretgira regiunala designada e consultar sias collavuraturas e ses collavuratur.

Art. 58 Designaziun

¹ Sin proposta da la Dretgira superiura designescha il Cussegl grond las commembras ed ils commembers da la Dretgira chantunala da mesiras repressivas or dal circol da las commembras e dals commembers da las dretgiras regiunalas en uffizi principal, e quai per ina durada da 4 onns.

² La cumposiziun da la Dretgira chantunala da mesiras repressivas sto vegnir annunziata a l'autorità da surveglianza e vegnir publicgada uffizialmain.

Art. 59 Substituziun

¹ Sche la derschadra singula u il derschader singul na po betg vegnir remplazzà tras ina substituta u in substitut per motivs d'impediment u da recusaziun, designescha la Dretgira superiura la substituziun or dal circol da las commembras e dals commembers da las dretgiras regiunalas en uffizi principal che presidieschan la chombra penala e che n'appartegnan betg a la Dretgira chantunala da mesiras repressivas.

3.3. DRETGIRA DA GIUSTIA

Art. 60 Cumposiziun e posiziun

¹ La Dretgira da giustia sa cumpona d'ina presidenta u d'in president, da duas ulteriuras commembras u commembers sco er da duas substitutas u substituts.

² La Dretgira da giustia è independenta en la giurisdicziun ed è obligada mo al dretg.

³ Ella po nominar in secretariat ed in actuariat.

⁴ La Dretgira da giustia designescha sia sedia en l'urden da gestiun. La sedia sto esser situada en il chantun Grischun.

⁵ La sedia e la cumposiziun da la Dretgira da giustia ston vegnir publitgadas uffizialmain.

Art. 61 Premissas persunalas e professiunalas

¹ Las commembras ed ils commembers da la Dretgira da giustia na dastgan:

- a) betg appartegnair ad in'autra autoritad giudiziala dal chantun Grischun;
- b) betg pratitgar sco advocatas u advocats en il chantun Grischun.

² Per las commembras ed ils commembers da la Dretgira da giustia valan dal rest las medemas premissas persunalas e professiunalas sco per las derschadras ed ils derschaders extraordinaris da la Dretgira superiura.

Art. 62 Elecziun

¹ En scrutinis separads elegia il Cussegl grond la presidenta u il president, las ulteriuras commembras ed ils ulteriurs commembers sco er las substitutas ed ils substituets.

² Elecziuns substitutivas durant la durada d'uffizi èn pussaivlas.

³ L'artitgel 47 fin l'artitgel 51 valan conform al senn per la procedura electorala.

Art. 63 Cumposiziun

¹ La Dretgira da giustia decida per regla en ina cumposiziun da trais derschadras e derschaders.

² Sch'in recurs u in plant è evidentamain inadmissibel u evidentamain motivà u nunmotivà, decida la parsura u il parsura en cumpetenza da derschadra singula respectivamain da derschader singul.

Art. 64 Administraziun giudiziala

¹ La presidenta u il president maina la Dretgira da giustia, surveglia sia gestiun e represchenta la dretgira vers anora.

² Ella u el suttametta al Cussegl grond il preventiv sco er il quint annual ed il rapport da gestiun per l'approvaziun.

³ En il Cussegl grond represchenta la presidenta u il president da la Dretgira da giustia il preventiv sco er il quint annual ed il rapport da gestiun da la Dretgira da giustia.

Art. 65 Urden da gestiun

¹ La Dretgira da giustia decretescha in urden da gestiun che regla sia organisaziun e la gestiun da sias fatschentas.

3.4. DRETGIRAS REGIONALAS

3.4.1. *Organisaziun generala*

Art. 66 Chombras

¹ Mintga dretgira regiunala nominescha ina chombra civila ed ina chombra penala e communitgescha publicamain lur cumposiziun.

Art. 67 Cumposiziun

¹ Las dretgiras regiunalas decidan per regla en ina cumposiziun da trais derschadras e derschaders.

² Davart dumondas giuridicas d'importanza fundamentala decidan ellas en ina cumposiziun da tschintg derschadras e derschaders.

³ Sch'ina inoltraziun è evidentamain inadmissibla u evidentamain nunmotivada, decida la parsura u il parsura en cumpetenza da derschadra singula respectivamain da derschader singul.

⁴ Sin ordinaziun da la parsura u dal parsura decidan las dretgiras regiunalas en ina cumposiziun da trais davart fatschentas, per las qualas è prevista ina cumpetenza da derschadra singula u da derschader singul, ed en ina cumposiziun da tschintg davart fatschentas, per las qualas è prevista ina cumposiziun da trais.

⁵ Per tscherts secturs po la lescha prevair ina cumposiziun da tschintg ubain ina cumpetenza da derschadra singula u da derschader singul.

Art. 68 Substituziun

¹ Las derschadras ed ils derschaders èn obligads da far substituziun en l'autra chombra.

² Sch'ina dretgira regiunala na po betg vegnir occupada cumplettaimain per motivs d'impediment u da recusaziun, la po la Dretgira superiura cumpletta tras commembras e commembers d'ina dretgira regiunala vischina u declerar in'autra dretgira regiunala sco cumpetenta.

Art. 69 Administraziun giudiziala 1. cumissiuin administrativa

¹ A la cumissiuin administrativa appartegnan la presidenta u il president, la vicepresidente u il vicepresidente sco er trais ulteriuras commembras u ulteriurs commembers da las dretgiras regiunalas.

² Las derschadras regiunals ed ils derschaders regiunals ordinaris elegian las trais ulteriuras commembras u commembers per 4 onns or dal circol da las derschadras e dals derschaders ordinaris.

³ La cumissiuin administrativa ha las suandantas incumbensas:

-
- a) decretar l'urden da gestiun;
 - b) deliberar il preventiv ed il quint annual per mauns da la Dretgira superiura;
 - c) nominar las chombras;
 - d) nominar las parsuras u ils parsuras da las chombras sco er las substituziuns;
 - e) prender decisiuns impurtantas areguard il dretg da persunal che pertutgan las collavuraturas ed ils collavuratur da las dretgiras regiunalas;
 - f) eleger las personas che ston vegnir elegidas da la Dretgira regiunala;
 - g) survegliar l'Uffizi da mediaziun e l'Autoritad da mediaziun per dumondas da locaziun sco er lur commembras e commembers, nun che questa incumbensa vegnia delegada en l'urden da gestiun al presidi;
 - h) coordinar la giurisdicziun tranter las chombras.

⁴ Ils conclus da la cumissiun administrativa èn valaivels, sche almain trais commembras e commembers da la cumissiun administrativa coopereschon a la sesida u a la procedura da circulaziun.

Art. 70 2. presidi

¹ La presidenta u il president ademplescha tut las incumbensas da l'administraziun giudiziala che n'èn betg attribuidas ad in auter organ.

² La presidenta u il president ha en spezial las suandantas incumbensas:

- a) represchentar la Dretgira regiunala vers anora;
- b) presidiar la cumissiun administrativa;
- c) preparar las fatschentas per la cumissiun administrativa;
- d) prender decisiuns da surveglianza ierarchica cunter commembras e commembers da la Dretgira regiunala, nun ch'il Cussegl grond saja cumpetent en chaussa;
- e) prender decisiuns areguard il dretg da persunal, nun che la cumissiun administrativa saja cumpetenta en chaussa;
- f) exequir il dretg da surpigliar obligaziuns en il rom dal preventiv approvà;
- g) exequir las ordinaziuns da surveglianza da la Dretgira superiura;
- h) exequir ils conclus da la cumissiun administrativa sco er dal presidi.

³ Sche la presidenta u il president è impedì, vegn ella u el represchentà da la vicepresidenta u dal vicepresidente. Ad ella u ad el cumpetan las incumbensas e las cumpetenzas presidialas.

Art. 71 Actuariat

¹ Las actuaras ed ils actuars na dastgan betg esser il medem mument derschadras u derschaders a la medema dretgira.

² Sche lur pensum a la dretgira importa passa 40 pertschient d'ina plazza, valan per ellas ed els las medemas disposiziuns areguard las occupaziuns accessoricas sco per las actuaras ordinarias ed ils actuars ordinaris da la Dretgira superiura.

³ La presidenta u il president decida, sch'i duajan vegnir incumbensads actuaras ed actuars ad hoc.

Art. 72 Urden da gestiun

¹ Mintga dretgira regiunala decretescha in urden da gestiun che regla la repartiziun da las fatschentas sin las chombras e la furmaziun dals collegis giuditgants.

² L'urden da gestiun po cuntegnair ulteriuras regulaziuns davart l'organisaziun e davart la gestiun da las fatschentas.

³ L'urden sto vegnir approvà da la Dretgira superiura.

3.4.2. Derschadras e derschaders

Art. 73 Cumposiziun

¹ Las dretgiras regiunalas sa cumponan da las commemoras e dals commembers en uffizi principal ed accessoric ch'èn necessaris per liquidar las fatschentas en moda speditiva ed en auta qualitat.

² Ad ina dretgira regiunala appartegnan per regla ina presidenta u in president en uffizi principal, ina vicepresidenta u in vicepresidente en uffizi principal sco er otg derschadras e derschaders en uffizi accessoric. Ina dretgira regiunala sa cumpona almain d'ina presidenta u d'in president en uffizi principal, d'ina vicepresidenta u d'in vicepresidente en uffizi accessoric e da set derschadras e derschaders en uffizi accessoric.

³ Il Cussegl grond fixescha la dotaziun da mintga dretgira regiunala.

⁴ El controllascha mintgamai avant la renovaziun totala, sche la dotaziun existenta sto vegnir auzada.

⁵ Sch'ina dretgira regiunala n'è betg en cas da dumagnar la chargia da lavur ordinaria cun las plazzas da derschadras e derschaders en uffizi principal fixadas a chaschun da las elecziuns da renovaziun totala, auza il Cussegl grond la dotaziun durant la durada d'uffizi en la dimensiun necessaria.

⁶ Sch'ina derschadra regiunala u in derschader regional en uffizi principal demissiunescha u na sa metta betg pli a disposiziun per ina reelecziun, examinescha il Cussegl grond, sch'i po vegnir desistì dal tuttafatg u per part da reoccupar la piazza.

Art. 74 Dumber e grad d'occupaziun

¹ Avant l'elecziun fixescha il Cussegl grond – sin proposta da la Dretgira superiura – il dumber da derschadras regiunalas e derschaders regionals en uffizi principal sco er lur grad d'occupaziun.

² Sco presidenta u president da la Dretgira regiunala pon vegnir elegidas mo personas ch'exequeschon l'uffizi da derschadra u da derschader cun in grad d'occupaziun d'almain 80 pertschient. Quest grad d'occupaziun minimal na vala betg per la presidenta u il president da la Dretgira regiunala Bernina.

³ Suentar avair tadlà la Dretgira superiura po il Cussegl grond divider piazzas, per las qualas naginas commembras e nagins commembers en uffizi na sa mettàn a disposiziun per ina reelecziun, en piazzas parzialas cun in grad d'occupaziun d'almain 50 pertschient. Quest proceder vala conform al senn per elecziuns complementaras.

Art. 75 Midada dal grad d'occupaziun suenter ina naschientscha u in'adopziun

¹ Derschadras regiunalas e derschaders regiunals en uffizi principal che daventan geniturs u che surpiglian – en in partenadi registrà – la responsabladad per in u plirs uffants, han il dretg d'ina reducziun dal grad d'occupaziun per maximalmain 20 pertschient. Il grad d'occupaziun na dastga betg crudar sut 50 pertschient.

² Il dretg d'ina reducziun sto vegnir fatg valair il pli tard 6 mais suenter la naschientscha u suenter l'adopziun.

³ Sch'ina commembra u in commember d'ina dretgira regiunala en uffizi principal reducescha il grad d'occupaziun, po la Dretgira regiunala auzar – cun ses consentiment – il grad d'occupaziun d'ina autra commembra u d'in auter commember en uffizi principal en la dimensiun correspudenta.

⁴ Sch'ils pertschients da piazzas che vegnan libers pervia da la midada dal grad d'occupaziun na pon betg vegnir occupads entaifer la dretgira, stgaffescha il Cussegl grond ina nova piazza da derschadra u da derschader ed occupescha questa piazza.

⁵ L'occupaziun po vegnir cumenzada en ina dimensiun reducida, sch'ina autra commembra u in auter commember ha extendì u cumenzà da nov sia actività en la dimensiun da la reducziun, il pli tard l'emprim di dal mais suenter la scadenza dad 1 onn dapi la naschientscha u dapi l'adopziun.

Art. 76 Midada dal grad d'occupaziun durant la durada d'uffizi

¹ Durant la durada d'uffizi pon las dretgiras regiunalas midar il grad d'occupaziun da las commembras e dals commembers en uffizi principal cun il consentiment da la persuna pertutgada fin maximalmain la fin da la durada d'uffizi. Il volumen total da piazzas na dastga betg vegnir midà.

Art. 77 Procedura electorala

¹ La Dretgira superiura verifitgescha las qualificaziuns persunalas e professiunalas da las candidatas e dals candidats. Ella communitescha publicamain, sch'ella è da l'avis che candidatas e candidats admiss a l'elecziun na sajan betg adattads.

² En scrutinis separads elegian las persunas cun dretg da votar:

- a) la presidenta u il president en uffizi principal;
- b) la vicepresidenta u il vicepresidente en uffizi principal;
- c) las derschadras ed ils derschaders en uffizi principal;
- d) las ulteriuras derschadras ed ils ulteriurs derschaders.

³ Las vicepresidentas ed ils vicepresidents en uffizi accessoric vegnan elegids tras las dretgiras regiunalas or dal circol da las derschadras e dals derschaders en uffizi accessoric.

Art. 78 Elecziun da derschadras e derschaders extraordinaris
1. circumstanzas extraordinarias

¹ Derschadras e derschaders extraordinaris pon vegnir elegids:

- a) per la durada da l'impediment, sch'igl è avant maun ina situaziun extraordinaria en il senn da l'artitgel 50 alinea 1 litera a ch'ina dretgira regiunala n'è betg en cas da dumagnar cun las derschadras ed ils derschaders en uffizi principal ed en uffizi accessoric;
- b) per maximalmain 2 onns, sch'igl è avant maun ina situaziun extraordinaria en il senn da l'artitgel 50 alinea 1 litera b ch'ina dretgira regiunala n'è betg en cas da dumagnar cun las derschadras ed ils derschaders en uffizi principal ed en uffizi accessoric.

Art. 79 2. premissas persunalas e professiunalas

¹ L'obligaziun da domicil e la limita da vegliadetgna na valan betg per las derschadras ed ils derschaders extraordinaris.

² Las commembras ed ils commembers da la Dretgira superiura, d'autras dretgiras regiunalas, da las autoritads da mediaziun sco er las actuaras ed ils actuars èn elegibels sco derschadras e derschaders extraordinaris.

³ Per las derschadras ed ils derschaders extraordinaris valan dal rest las medemas premissas persunalas e professiunalas sco per las commembras ed ils commembers da las dretgiras regiunalas en uffizi principal.

Art. 80 3. cumpetenza e procedura

¹ La cumissiun dal Cussegl grond ch'è cumpetenta per la giustia ha la cumpetenza definitiva per l'elecziun supplementara.

² Cun l'elecziun supplementara fixescha ella il dumber da derschadras e derschaders extraordinaris, lur grad d'occupaziun e la durada da la relaziun d'occupaziun. In credit posterius n'è betg necessari.

³ La procedura da l'elecziun supplementara po vegnir introducida sin dumonda da la Dretgira superiura u d'uffizi.

⁴ En cas d'urgenza poi vegnir desistì da publitgar uffizialmain plazzas extraordinarias, sch'ina candidatura da buna qualitat è garantida.

⁵ Dal rest valan l'artitgel 47 alinea 3 e l'artitgel 49 conform al senn per la procedura da l'elecziun supplementara.

4. Autoritads da mediaziun

4.1. UFFIZI DA MEDIAZIUN

Art. 81 Dumber e posiziun

¹ Sco autoritad da mediaziun exista en mintga regiun in Uffizi da mediaziun.

² L'Uffizi da mediaziun sa cumpona d'ina mediatura u d'in mediatuor e d'ina substituta u d'in substitut. Las commembras ed ils commembers dals uffizis da mediaziun pon lavurar en pliras regiuns.

³ L'Uffizi da mediaziun è independent en la giurisdicziun ed è obligà mo al dretg.

⁴ En regard administrativ è el integrà en la dretgira regiunala da la regiun respectiva.

⁵ La Dretgira superiura decretescha in'ordinaziun che regla l'organisaziun e la gestiun da las fatschentas dals uffizis da mediaziun.

Art. 82 Elecziun

¹ La Dretgira regiunala elegia ina mediatura u in mediatuor ed ina substituta u in substitut per ina durada da 4 onns.

² Elecziuns substitutivas durant la durada d'uffizi èn pussaivlas.

³ La Dretgira regiunala publitgescha uffizialmain las plazzas ch'èn d'occupar, sche naginas commembras e nagins commembers en uffizi na sa mettan a disposiziun per ina reelecziun.

⁴ La cumposiziun da l'Uffizi da mediaziun sto vegnir communitgada publicamain.

Art. 83 Substituziun

¹ Sche la mediatura u il mediatuor na po betg vegnir remplazzà tras la substituta u il substitut per motivs da recusaziun, designescha la Dretgira regiunala la substituziun or dal circol da las commembras e dals commembers d'in uffizi da mediaziun vischin.

² Sche la mediatura u il mediatuor na po betg vegnir remplazzà tras la substituta u il substitut per motivs d'impediment, nominescha la Dretgira regiunala ina substituziun e saramentescha la persuna respectiva fin il mument ch'il motiv da l'impediment croda previsiblmain davent. L'artitgel 34 n'è betg applitgabel. Per la substituziun valan dal rest las medemas regulaziuns sco per il remplazzament d'ina commembra u d'in commember.

4.2. AUTORITAD DA MEDIAZIUN PER DUMONDAS DA LOCAZIUN

Art. 84 Dumber e posizun

¹ Per disptas che resultan tras la locaziun e tras la fittanza da locals d'abitar e da fatschenta ha mintga regiun in'autorità da mediaziun.

² L'Autorità da mediaziun per dumondas da locaziun sa cumpona:

- a) da la mediatūra u dal mediatūr da la regiun respectiva (presidi);
- b) da mintgamai ina represchentanza da la partida da las locatarias e dals locataris sco er da la partida da las locaturas e dals locaturs;
- c) da mintgamai ina substituta u in substitut da la partida da las locatarias e dals locataris sco er da la partida da las locaturas e dals locaturs.

³ L'Autorità da mediaziun per dumondas da locaziun è independenta en la giurisdicziun ed è obligada mo al dretg.

⁴ En regard administrativ è ella integrada en la dretgira regiunala da la regiun respectiva.

⁵ La Dretgira superiura decretescha in'ordinaziun che regla l'organisaziun e la gestiun da las fatschentas da las autoritàs da mediaziun per dumondas da locaziun.

Art. 85 Elecziun

¹ La Dretgira regiunala elegia la represchentanza e la substituziun da la partida da las locatarias e dals locataris sco er da la partida da las locaturas e dals locaturs per ina durada da 4 onns.

² Elecziuns substitutivas durant la durada d'uffizi èn pussaivlas.

³ Las organisaziuns da las locatarias e dals locataris sco er da las locaturas e dals locaturs suttamettan propostas per l'elecziun da lur represchentanza. Sch'ellas n'inoltreschan naginas propostas entaifer il termin fixà, designeschan las dretgiras regiunalas las represchentantas ed ils represchentants d'interess.

⁴ La cumposiziun da l'Autorità da mediaziun per dumondas da locaziun sto vegnir communitgada publicamain.

Art. 86 Substituziun

¹ Sche l'Autorità da mediaziun per dumondas da locaziun na po – per motivs da recusaziun – betg vegnir cumplettada cun ina substituziun elegida, designescha la Dretgira regiunala la substituziun or dal circol da las commemoras e dals commembers d'ina autorità da mediaziun per dumondas da locaziun vischina.

² Sche l'Autoritad da mediaziun per dumondas da locaziun na po – per motivs d'impediment – betg vegnir cumplettada cun ina substituziun elegida, nominescha la Dretgira regiunala ina substituziun e saramentescha la persuna respectiva fin il mument ch'il motiv da l'impediment croda previsiblamein davent. L'artigel 34 n'è betg applitgabel. Per la substituziun valan dal rest las medemas regulaziuns sco per il remplazzament d'ina commembra u d'in commember.

Art. 87 Servetsch da cussegliaziun

¹ L'Autoritad da mediaziun per dumondas da locaziun deleghescha l'activitad da cussegliaziun tenor l'artigel 201 alinea 2 dal Cudesch da procedura civila¹⁾ a la parsura u al parsura d'ina autoritad da mediaziun per dumondas da locaziun vischina.

² Sche naginas personas tenor l'alinea 1 n'èn prontas da surpigliar questa incumbensa, po l'Autoritad da mediaziun per dumondas da locaziun delegar l'activitad da cussegliaziun a terzas personas u engaschar insatgi per quest intent.

4.3. AUTORITAD DA MEDIAZIUN PER DUMONDAS D'EGUALITAD

Art. 88 Dumber e posiziun

¹ Per disptas tenor la Lescha d'egualitad exista in l'autoritad chantunala da mediaziun.

² L'Autoritad da mediaziun per dumondas d'egualitad sa cumpona:

- a) d'ina parsura u d'in parsura;
- b) da mintgamai ina represchentanza da la partida da las patrunas e dals patruns sco er da la partida da las lavurantas e dals lavurants;
- c) da mintgamai ina substituta u in substitut da la partida da las patrunas e dals patruns sco er da la partida da las lavurantas e dals lavurants.

³ L'Autoritad da mediaziun per dumondas d'egualitad è independenta en la giurisdicziun ed è obligada mo al dretg.

⁴ Per las tractativas da mediaziun po l'Autoritad da mediaziun per dumondas d'egualitad nizzegiar las localitads che stattan a disposiziun als uffizis da mediaziun per las tractativas da mediaziun.

⁵ En regard administrativ è l'Autoritad da mediaziun per dumondas d'egualitad integrada en la Dretgira superiura. Là dispora ella d'ina adressa da consegna.

Art. 89 Elecziun

¹ La Dretgira superiura elegia las commembras ed ils commembers da l'Autoritad da mediaziun per dumondas d'egualitad per ina durada da 4 onns.

¹⁾ CS [272](#)

² Las organisaziuns da las patrunas e dals patruns sco er da las lavurantas e dals lavurants suttamettan propostas electoralas per lur represchentanza. Sch'ellas n'inoltreschan naginas propostas entaifer il termin fixà, designescha la Dretgira superiura las represchentantas ed ils represchentants d'interess.

³ La cumposiziun da l'Autorità da mediaziun per dumondas d'egualità sto vegnir communitgada publicamain.

Art. 90 Substituziun

¹ Sche l'Autorità da mediaziun per dumondas d'egualità na po – per motivs da recusaziun u d'impediment – betg vegnir cumpletada cun ina substituziun elegida, designescha la Dretgira superiura ina substituziun e saramentescha quella fin il mument che la procedura penala vegn terminada cun vigur legala u fin il mument ch'il motiv da l'impediment croda previsiblamain davent. La substituziun sto avair las medemas qualificaziuns sco la commembra u il commember che duai vegnir remplazzà.

Art. 91 Servetsch da cussegliaziun

¹ L'Autorità da mediaziun per dumondas d'egualità deleghescha l'actività da cussegliaziun tenor l'artitgel 201 alinea 2 dal Cudesch da procedura civila¹⁾ a terzas persunas u engascha insatgi per quest intent.

5. Sorveglianza e sorveglianza suprema

5.1. DISPOSIZIUNS GENERALAS

Art. 92 Cuntegn da la sorveglianza

¹ La sorveglianza da las dretgiras e da las autoritàs da mediaziun pertutga sulettamain l'administraziun giudiziala. En dumondas da la giurisdicziun na dastgan vegnir fatgas naginas prescripziuns e dadas naginas instrucziuns a las dretgiras ed a las autoritàs da mediaziun. Exceptadas da quai èn decisziuns da refusaziun en ina procedura da meds legals.

² La sorveglianza giudiziala procura che las autoritàs giudizialas ageschian en moda legala, adequata e spargnusa en il sector da l'administraziun giudiziala. Cunter stadis cuntraris a l'urden intervegn ella d'uffizi u sin basa d'in recurs.

¹⁾ CS [272](#)

Art. 93 Recurs da surveglianza

¹ Mintgina e mintgin po inoltrar a l'autorità da surveglianza in recurs da surveglianza cunter violaziuns da l'obligaziun d'uffizi d'autoritads giudizialas u da lur commembras e commembers, uschenavant che la violaziun da dretg che vegn pretendida pertutga il sector da l'administraziun giudiziala e na po betg vegnir fatga valair cun in auter med legal.

² La procedura sa drizza tenor la Lescha davart la giurisdicziun administrativa¹⁾.

Art. 94 Obligaziuns da cooperar

¹ Las autoritads giudizialas survegliadas èn obligadas da dar a l'autorità da surveglianza sco er a l'experta u a l'expert independent ch'ella ha incumbensà las infurmaziuns necessarias, invista da las actas ed access a las localitads, uschenavant che quai è necessari per ademplir lur incumbensa.

² Las commembras ed ils commembers da las autoritads giudizialas èn obligads da cooperar a la constataziun dals fatgs. L'obligaziun da cooperar scroda, sch'ina commembra u in commember d'ina autorità giudiziala sa faschess culpaivel tras quai.

5.2. SURVEGLIANZA IERARCHICA

5.2.1. *Instruments da la surveglianza ierarchica*

Art. 95 Responsabladad disciplinara
1. mesiras disciplinaras

¹ Cunter commembras e commembers da las autoritads giudizialas che han violà culpaivlamain lur obligaziuns d'uffizi po vegnir prendida ina da las suandantas mesiras disciplinaras:

- a) ina reprimanda;
- b) ina multa fin 10 000 francs;
- c) la destituziun da l'uffizi.

² Las mesiras disciplinaras sa drizzan en spezial tenor la grevazza da la violaziun da l'obligaziun d'uffizi, tenor la culpa, tenor ils motivs, tenor il cumportament d'enfin qua sco er tenor la posiziun e tenor la responsabladad da la commembra u dal commember da l'autorità giudiziala.

³ Ina destituziun da l'uffizi po vegnir ordinada mo, sch'ina commembra u in commember d'ina autorità giudiziala:

- a) ha violà grevamain las obligaziuns d'uffizi, e quai sapientivamain u per greva negligentscha;

¹⁾ DG [370.100](#)

-
- b) è vegnì sentenzià durant la durada d'uffizi cun vigur legala pervia d'in crim u pervia d'in delict che sa basa sin in act che n'è betg cumpatibel cun l'actività giudiziala.

Art. 96 2. surannaziun

¹ La persecuziun disciplinara surannescha 2 onns suenter che l'autorità da surveglianza ha survegnì enconuschientscha dal cas che sto vegnir chastà disciplinarmain, en mintga cas 5 onns suenter che l'act disciplinarmain relevant è vegnì commess.

² Sche l'emprima istanza ha pronunzià ina decisiun avant la scadenza da la surannaziun da la persecuziun, s'extingua la surannaziun.

³ Sch'ina procedura penala vegn instradada pervia dals fatgs ch'èn la basa da la procedura disciplinara, cumenza la surannaziun da la persecuziun cur che la sentenza penala ha survegnì vigur legala.

Art. 97 Extradada

¹ En cas da disputa constatescha l'autorità da surveglianza ch'ina commembra u in commember da l'autorità giudiziala è extrà da l'uffizi tras lescha, sch'ella u el:

- a) ha demissiunà cun vigur legala;
- b) n'è betg vegnì reelegì;
- c) ha pers per pli d'itg la qualificaziun per ademplir ses uffizi;
- d) ha pers il dretg da votar;
- e) ha prendì domicil en in auter chantun, cumbain ch'in domicil entaifer il chantun è ina premissa d'elegibladad;
- f) ha cuntanschì la limita da vegliadetgna, fin a la quala l'uffizi da derschadra u da derschader dastga vegnir exequì maximalmain;
- g) surpiglia in uffizi ch'è incumpatibel cun l'uffizi da derschadra u da derschader, uschenavant che quest act vala sco renunzia a l'uffizi da derschadra u da derschader.

5.2.2. Cumpetenza e procedura

Art. 98 Cumpetenza
1. dretgiras regiunalas

¹ Las dretgiras regiunalas prendan las decisiuns da surveglianza ierarchica envers:

- a) las commembras ed ils commembers da las autoritàs da mediaziun che stattan sut lur surveglianza;
- b) lur commembras e commembers, nun ch'il Cussegl grond saja cumpetent en chaussa.

² Ellas communiteschan lur decisiuns da surveglianza ierarchica a la Dretgira superiura.

Art. 99 2. Dretgira superiura

¹ Uschenavant ch'il Cussegl grond n'è betg cumpetent en chaussa, prenda la Dretgira superiura las decisiuns da surveglianza ierarchica envers:

- a) las commembras ed ils commembers da la Dretgira superiura;
- b) las commembras ed ils commembers da las dretgiras regiunalas;
- c) las commembras ed ils commembers da la Dretgira chantunala da mesiras repressivas;
- d) las commembras ed ils commembers da l'Autoritad da mediaziun per dumondas d'egualitad.

Art. 100 3. Dretgira da giustia

¹ La Dretgira da giustia prenda las decisiuns da surveglianza ierarchica envers las commembras ed ils commembers da la Dretgira da giustia, nun ch'il Cussegl grond saja cumpetent en chaussa.

Art. 101 4. Cussegl grond

¹ Il Cussegl grond decida davart la destituziun da l'uffizi d'ina commembra u d'in commember d'ina dretgira ed – en cas da disputa – davart l'extrada d'ina commembra u d'in commember d'ina dretgira tras lescha. En questas proceduras po el er ordinar autras mesiras disciplinaras e decider davart il mument da la terminaziun da la relaziun d'engaschament sco er davart autras pretensiuns dal dretg d'engaschament, sche quellas en disputaivlas.

Art. 102 Procedura

1. proceduras da surveglianza ierarchica davant il Cussegl grond

¹ Ina dumonda d'instradar ina procedura da surveglianza ierarchica po vegnir inoltrada al Cussegl grond tras:

- a) la Dretgira superiura;
- b) ina commembra u in commember d'ina dretgira per sa deliberar da la renfatscha d'avair commess ina violaziun da l'obligaziun d'uffizi che ha per consequenza ina destituziun da l'uffizi.

² Per las proceduras da surveglianza ierarchica che ston vegnir manadas dal Cussegl grond valan dal rest conform al senn las disposiziuns davart la destituziun da l'uffizi da commembras e commembers dal Cussegl grond u da la Regenza.

Art. 103 2. ulteriuras proceduras da surveglianza ierarchica

¹ Las ulteriuras proceduras da surveglianza ierarchica pon vegnir instradadas:

- a) sin dumonda da la cumissiun dal Cussegl grond ch'è cumpetenta per la giustia;
- b) sin dumonda da l'autoritad giudiziala, a la quala la persuna pertutgada appartegna;

-
- c) sin dumonda d'ina commembra u d'in commember d'ina autoritad giudiziala per sa deliberar da la renfatscha d'avair commess ina violaziun da l'obligaziun d'uffizi;
- d) d'uffizi, sch'i èn avant maun indizis motivads ch'ina obligaziun d'uffizi saja vegnida violada.

² Cun l'examinaziun disciplinara pon vegnir incumbensads expertas ed experts independents.

³ Mesiras preventivas pon vegnir ordinadas, sche la violaziun d'obligaziuns d'uffizi è vegnida fatga valair vardaivlamain e sch'il funcziunament da l'autoritad giudiziala pertutgada è periclità.

⁴ Uschenavant che las autoritads giudizialas n'han betg sezzas la cumpetenzza da decider, han ellas il status da partida en las proceduras che pertutgan ellas sezzas.

⁵ Sch'ina procedura penala è vegnida instradada envers ina commembra u in commember d'ina autoritad giudiziala pervia dals fatgs ch'èn la basa da la procedura da surveglianza ierarchica, sto la procedura da surveglianza ierarchica vegnir sistida. D'ina sistida poi vegnir desistì en cas excepziunals.

⁶ Las commembras ed ils commembers da las autoritads giudizialas pon vegnir obligads da sa suttametter ad ina controlla tras la media u il medi da confidenza.

⁷ Proceduras da surveglianza ierarchica èn gratuitas. En cas da levsenn pon vegnir incassads custs da procedura.

⁸ Dal rest sa drizzan la procedura da surveglianza ierarchica e silsuenter la procedura da recurs tenor la Lescha davart la giurisdicziun administrativa¹⁾.

Art. 104 3. cunvegna amicabile e mediaziun extragiudiziala

¹ En enclegientscha cun la commembra u il commember pertutgà e cun l'autoritad giudiziala pertutgada pon la Dretgira superiura ed il Cussegl grond sistir ina procedura da surveglianza ierarchica, per ch'ellas ed els possian chattar ina cunvegna.

² Per promover l'enclegientscha pon ellas ed els nominar in'experta neutrala u in expert neutral sco mediatura extragiudiziala respectivamain mediatur extragiudizial.

³ Questa persuna po examinar cumprovas. Expertisas dastgan vegnir procuradas mo cun il consentiment da l'autoritad da surveglianza.

⁴ La Dretgira superiura ed il Cussegl grond integreschan l'enclegientscha sco part integrala en lur conclus, sche quella è legitima.

¹⁾ DG [370.100](#)

5.3. SURVEGLIANZA DALS ORGANS

5.3.1. *Instruments da la sorveglianza dals organs*

Art. 105 Controlla da las fatschentas

¹ Las autoritads giudizialas mainan ina controlla permanenta da tut las proceduras giuridicas instradadas e davart il gener da la liquidaziun.

Art. 106 Obligaziun da rapportar

¹ Las autoritads giudizialas suttamettan sin dumonda in rapport da lur activitad a l'autoridad da sorveglianza.

² Ellas redigian mintga onn in rapport da gestiun. Ils rapports da gestiun infurmeschan almain davart la giurisdicziun e davart la statistica dals cas.

³ Ils rapports da gestiun da las dretgiras tractan er l'activitad da las autoritads giudizialas che stattan sut lur sorveglianza.

Art. 107 Directivas ed executiun d'uffizi

¹ L'autoridad da sorveglianza po ordinar a l'autoridad giudiziala sorvegliada d'ademplier ina incumbensa.

² Sche questa ordinaziun na vegn betg resguardada, po l'autoridad da sorveglianza incumbensar in'autra autoridad giudiziala u ina terza persuna d'ademplier l'incumbensa.

³ Uschenavant ch'i na resulta betg in privel dal retard, smanatscha ella a l'autoridad giudiziala cun l'executiun d'uffizi, concedind in termin adequat.

⁴ Ils custs che resultan a l'autoridad da sorveglianza tras l'executiun d'uffizi ston vegnir surpigliads da l'autoridad giudiziala.

Art. 108 Finanzas e contabilitad

¹ Il preventiv ed il quint annual da las dretgiras regiunalas cumpiglian er las entradas e las expensas da las autoritads da mediaziun ch'en affiliadas ad ellas.

² L'autoridad da sorveglianza controllascha ed approvescha il preventiv ed il quint annual da las dretgiras.

Art. 109 Examinaziun administrativa

¹ Tras in'examinaziun administrativa po l'autoridad da sorveglianza laschar sclerir in'experta u in expert independent fatschentas da l'administraziun giudiziala che pretendan ina intervenziun d'uffizi.

² La persuna incumbensada cun l'examinaziun administrativa è liada mo vi da la lescha e vi da l'incarica. Ella po examinar cumprovas. Expertisas dastga ella procurar mo cun il consentiment da l'autorità da surveglianza. Las registraziuns da las cumprovas sa drizzan tenor la Lescha davart la giurisdicziun administrativa¹⁾.

³ La persuna incumbensada resumescha ils resultats da l'examinaziun en in rapport e formulescha propostas per l'ulteriur proceder. Ella surdat il rapport sco er las actas d'examinaziun a l'autorità da surveglianza.

5.3.2. Purtaders da la surveglianza e da la surveglianza suprema

Art. 110 Dretgira regiunala

¹ Las dretgiras regiunalas surveglian las autoritads da mediaziun ch'èn affiliadas ad ellas.

Art. 111 Dretgira superiura

¹ La Dretgira superiura è l'organ directiv suprem entaifer la giustia.

² Ella ha la surveglianza da las dretgiras regiunalas, da la Dretgira chantunala da mesiras repressivas sco er da l'Autorità da mediaziun per dumondas d'egualità e la surveglianza suprema da las autoritads da mediaziun che vegnan survegliadas da las dretgiras regiunalas.

Art. 112 Cumissiun administrativa extendida da la Dretgira superiura 1. incumbensas

¹ La cumissiun administrativa extendida ha l'intent da promover il barat d'infurmaziuns tranter las autoritads giudizialas e da garantir ina integraziun sufficiente da las autoritads giudizialas survegliadas en las fatschentas da la surveglianza giudiziala.

² Avant che prender in conclus sto la Dretgira superiura suttametter almain las suandantas fatschentas da la surveglianza giudiziala a la cumissiun administrativa extendida per la deliberaziun:

- a) ordinaziuns da surveglianza giudiziala da la Dretgira superiura;
- b) concepts davart la surveglianza e davart il controlling;
- c) directives che sa drizzan a tuttas u a tschertas categorias d'autoritads giudizialas;
- d) mesiras per la garanzia da la qualitad;
- e) mesiras per la furmaziun supplementara.

³ Davart las fatschentas che vegnan suttamessas ad ella po la cumissiun administrativa extendida deliberar posiziuns per mauns da la Dretgira superiura.

¹⁾ DG [370.100](#)

Art. 113 2. cumposiziun e conclus

¹ A la cumissiun administrativa extendida appartegnan las commembras ed ils commembers da la cumissiun administrativa da la Dretgira superiura sco er tschintg commembras e commembers da las dretgiras regiunalas.

² Las presidentas ed ils presidents da las dretgiras regiunalas elegian las tschintg commembras e commembers da la cumissiun administrativa extendida or dal circol da las commembras e dals commembers da las dretgiras regiunalas en uffizi principal, e quai mintgamai suenter las elecziuns da renovaziun per ina durada da 4 onns. En quest connex ston ellas ed els tegnair quint d'ina represchentanza adequata da las differentas gruppas da dretgiras regiunalas sco er da las particularitads linguisticas e regiunalas. Elecziuns substitutivas èn pussaivlas.

³ La cumissiun administrativa extendida vegn presidiada da la presidenta u dal president da la Dretgira superiura.

⁴ Mintga commembra e commember da la cumissiun administrativa extendida po pretender che la parsura u il parsura convocheschia ina sesida u tractandeschia fatschentas da surveglianza giudiziala.

⁵ La cumissiun administrativa extendida sa raduna almain duas giadas per onn.

⁶ Ils conclus da la cumissiun administrativa extendida èn valaivels, sche almain la maioritad da las commembras e dals commembers da la cumissiun administrativa extendida è preschenta a la sesida.

Art. 114 3. secretaria generala u secretari general

¹ La secretaria generala u il secretari general è commembra respectivamain commember da la cumissiun administrativa extendida cun vusch consultativa.

² Ella u el prepara las fatschentas da surveglianza giudiziala sut la direcziun da la parsura u dal parsura.

Art. 115 Cussegl grond

¹ Il Cussegl grond ha la surveglianza da la Dretgira superiura e da la Dretgira da giustia sco er la surveglianza suprema da las ulteriuras autoritads giudizialas.

6. Disposiziuns finalas

Art. 116 Disposiziuns transitoricas

¹ Ils contracts da lavur ch'existan il mument da l'entrada en vigur da questa lescha tranter la Dretgira chantunala respectivamain la Dretgira administrativa e lur collavuraturas e collavuratur ston vegnir midads entaifer 3 mais a la Dretgira superiura sco nova patruna.

² Las ulteriuras cumpetenzas, las valurs da facultad e las obligaziuns da la Dretgira chantunala e da la Dretgira administrativa vegnan transferidas – cun l'entrada en vigur da questa lescha – senza indemnizaziun a la Dretgira superiura.

³ La qualificaziun da las commembras e dals commembers da las autoritads giudizialas che sa mettan a disposiziun per ina reelecziun sa drizza tenor las reglas ch'eran en vigur il mument da l'emprima elecziun. Las ulteriuras regulaziuns concernent la posiziun da las commembras e dals commembers da las autoritads giudizialas areguard il dretg d'engaschament valan a partir da l'entrada en vigur da questa lescha.

⁴ Sch'il termin da 6 mais per far valair il dretg d'ina reducziun dal grad d'occupaziun suenter ina naschientscha u suenter in'adopziun n'è betg anc scadi avant l'entrada en vigur da questa lescha, po quest dretg vegnir fatg valair entaifer maximalmain 6 mais suenter l'entrada en vigur da questa lescha.

⁵ Proceduras ch'en pendentas davant la Dretgira chantunala u davant la Dretgira administrativa il mument da l'entrada en vigur da questa lescha, vegnan surdadas a la Dretgira superiura, cur che questa lescha entra en vigur.

II.

1.

Il relasch "Lescha dal dretg da burgais dal chantun Grischun (LDBchant)" DG [130.100](#) (versiun dals 01-07-2018) vegn midà sco suonda:

Art. 26 al. 2 (midà), al. 3 (midà)

² Cunter decisiuns da la vischnanca burgaisa poi vegnir fatg recurs tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura**.

³ Cunter decisiuns da l'uffizi u dal departament chantunal cumpetent poi vegnir fatg recurs administrativ. Cunter decisiuns da la ~~regenza~~ **Regenza** poi vegnir fatg recurs tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura**.

2.

Il relasch "Lescha davart ils dretgs politics en il chantun Grischun (LDPC)" DG [150.100](#) (versiun dals 01-02-2016) vegn midà sco suonda:

Art. 19b al. 1 (midà)

¹ Fin il pli tard il ~~14avel~~ **20avel** glindesdi avant il di d'elecziun publitgescha la cumissiun administrativa da la dretgira regiunala cumpetenta – en la moda ch'è usitada al lieu – l'invit d'inoltrar propostas electoralas.

Art. 19e al. 1 (midà), al. 3 (nov)

¹ Las propostas electoralas ston arrivar tar la dretgira regiunala cumpetenta fin il pli tard l'otgavel ~~16avel~~ **16avel** glindesdi avant il di d'elecziun.

³ Las dretgiras regiunalas tramettan las propostas electoralas inoltradas a temp a la Dretgira superiura.

Art. 19f al. 5 (nov)

⁵ Las cumissiuns administrativas da las dretgiras regionalas infurmeschan la Dretgira superiura, sch'ellas n'admettan betg propostas electoralas.

Art. 19h al. 1 (midà)

¹ In'elecziun taciturna ha lieu, sch'il dumber da personas proponidas valaivlamain correspunda al dumber da ~~mandatssezs~~ che stattan a disposiziun, **uschenavant che la Dretgira superiura n'è betg da l'avis ch'ina candidata u in candidat na saja betg adattà**. Cas cuntrari ha lieu in scrutini public liber.

Art. 49 al. 1 (midà), al. 2 (midà)

Procedura

1. ~~introducziun, instrucziun~~ **conclus d'introducziun (Titel midà)**

¹ ~~Il cussegl~~ **La cumissiun dal Cussegl** grond ~~inzie~~**inzie** ~~sch'el survegn enconuschientscha d'in~~**sch'igl exista in suspect inicial motivà ch'i saja avant maun in motiv daper ina** ~~destituziun da l'uffizi.~~

² L'instrucziun dal ~~conclus d'iniziaziun~~**conclus d'introducziun**, la realisaziun da l'inquisiziun, **la terminaziun da la procedura preliminar** e l'instrucziun da la decisiun finala èn chausa da la cumissiun **dal Cussegl grond ch'è cumpetenta** per la giustia e segirezza.

Art. 50 al. 1 (midà), al. 2 (midà)

2. ~~inquisiziun~~ **suspensiun da l'uffizi (Titel midà)**

¹ ~~Il fatg ston vegnir eruids~~ **Cun ina maioritad da trais quarts da las commembras e dals commembers po la cumissiun dal Cussegl grond ch'è cumpetenta per la giustia concluder ina suspensiun da l'uffizi, sche la violaziun d'obligaziuns d'uffizi è vegnida fatga valair vardaivlamain e sch'il funcziunament da l'autoritad pertutgada è periclità.**

² ~~Las disposiziuns davart ils meds d'inquisiziun, davart l'obligaziun da cooperar da las personas participadas, davart l'attenziun giuridica e davart l'invista da las actas~~ **Questa ordinaziun po vegnir colliada cun ina reducziun dal salari fin a la mesadad dal salari, sch'in return en l'uffizi po vegnir exclus cun ina probabilitad predominanta e sch'i vegn permiss a la lescha davart la giurisdicziun administrativa** ~~persuna pertutgada d'exercitar in'autra activitad vegnan applitgadas conform al senn da gudogn.~~

Art. 51 al. 1 (midà)

3. ~~suspensiun~~ **terminaziun da l'uffizi** **la procedura preliminar (Titel midà)**

¹ Sch'igl èn avant maun indizis avunda ~~La cumissiu dal Cussegl grond ch'è~~ **competenta per la giusta terminescha la procedura preliminar cun decretar in motivconclus da destituziun da l'uffizi tenor l'artitgel 48, po sistida u cun dumandar il cusseglCussegl grond concluder cun la maioritad da trais quarts da las commembras e dals commembers preventivamain ina suspensiundestituziun da l'uffizi, e quai cun u senza reducziun u sistida dal salari.**

Art. 52 al. 1 (midà), al. 2 (nov)

4. decisiun davart la destituziun da l'uffizi (Titel midà)

¹ ~~Decisiuns ston vegnir motivadas e communitgadas a las personas pertutgadas en scrit sco er munidas~~ **Davart ina destituziun da l'uffizi decida il Cussegl grond cun ina indicaziun maioritad da trais quarts da las commembras e dals meds-legals-commembers.**

² Las fracziuns pon tadlar la persona pertutgada sco er autras commembras ed auters commembers da l'autoritad pertutgada. Ellas ed els ston dar las infurmaziuns necessarias a las fracziuns.

Art. 53 al. 1 (midà), al. 2 (nov), al. 3 (nov), al. 4 (nov)

5. meds-legalsregulaziuns complementaras (Titel midà)

¹ ~~Decisiuns~~ **Las commembras ed ils commembers dal cusseglCussegl grond che concernan la suspensiun da l'uffizi e la destituziun da l'uffizi** ~~la~~ **Regenza** pon vegnir contestadas entaifer 30 dis dapi **obligads da sa suttametter ad ina controlla tras la comunicaziun tar la dretgira administrativa** ~~media u il medi da confidenza.~~

² Proceduras da destituziun da l'uffizi èn gratuitas. En cas da levsenn pon vegnir incassads custs da procedura.

³ Decisiuns dal Cussegl grond sco er il conclus d'introducziun, la dumonda da destituziun da l'uffizi sco er autras decisiuns processualdirectivas da la cumissiu dal Cussegl grond ch'è competent per la giusta, che chaschunan in dischavantag che na sa lascha probablmain betg pli eliminar pli tard, pon vegnir contestadas tar la Dretgira superiura.

⁴ Dal rest sa drizza la procedura da destituziun da l'uffizi tenor la Lescha davart la giurisdicziun administrativa¹⁾.

Art. 95 al. 4 (midà)

⁴ Tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** po vegnir fatg recurs cunter las explicaziuns da votaziun dal ~~cusseglCussegl~~ **grond**. Cun resalva da l'artitgel 97 sa drizza la procedura tenor la ~~lescha~~ **Lescha** davart la giurisdicziun administrativa.

¹⁾ DG [370.100](#)

Art. 97 al. 1

¹ Ils recurs ston vegnir inoltrads entaifer trais dis dapi la scuverta dal motiv da recurs, il pli tard però il terz di suenter la publicaziun uffiziala dals resultats d'ina elecziun u d'ina votaziun, a las suandantas instanzas:

- b) **(midà)** a la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura**: recurs tenor l'artitgel 95 alinea 4.

Art. 102 al. 1 (midà)

Recurs ~~tar~~ la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura (Titel midà)**

¹ Cunter decisiums da la ~~regenza~~**Regenza**, dal ~~cussegl~~**Cussegl** grond e da la cumissiun cumpetenta dal ~~cussegl~~**Cussegl** grond sco er da las autoritads da las dretgiras regionalas, da las regions e da las vischnancas po vegnir recurrì tar la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** pervia da violaziun da dretgs politics.

3.

Il relasch "Lescha davart la responsabladad dal stadi (LRS)" DG [170.050](#) (versiun dals 01-01-2017) vegn midà sco suonda:

Art. 6 al. 1 (midà), al. 2 (midà), al. 3 (nov)

Cumpetenza e procedura

1. dretgiras civilas (Titel midà)

¹ Dretgs che resultan da questa lescha, **ma che na vegnan betg motivads cun il cumportament da la Dretgira superiura u da las personas che lavuran per tala, vegnan** giuditgads da la dretgira ~~administrativa encivila~~ a la ~~procedura~~**sedia** da ~~plantla~~ **communitad accusada**.

² ~~Las partidas han cun sia inoltraziun a l'autorità da preschentar a mediaziun fixescha la dretgira ils fatgs partida accusanta, en tge lingua uffiziala chantunala che proceduras cunter il chantun, cunter sias corporaziuns da la disputa giuridica. Sco basa per sia dretg public u cunter ses instituts autonomes vegnan manadas. Sche la lingua da procedura prenda divergescha da la dretgira mo fatgs ehèn vegnids fatgs valair a temp lingua uffiziala regionala, po l'autorità cumpetenta vegnir cumplettada tras:~~

- a) **(nov)** la mediatura u il mediatu da la regiun Plessur per la procedura da mediaziun, la presidenta u il president da la Dretgira regionala Plessur per la procedura giudiziala, sche la procedura vegn manada en tudestg;
- b) **(nov)** la mediatura u il mediatu da la regiun Surselva per la procedura da mediaziun, la presidenta u il president da la Dretgira regionala Surselva per la procedura giudiziala, sche la procedura vegn manada en rumantsch;
- c) **(nov)** la mediatura u il mediatu da la regiun Malögia per la procedura da mediaziun, la presidenta u il president da la Dretgira regionala Malögia per la procedura giudiziala, sche la procedura vegn manada en italian.

³ Dal rest sa drizzan la procedura davant l'autorità da mediaziun e davant la Dretgira regiunala sco er il recurs a la Dretgira superiura tenor il Cudesch da procedura civila¹⁾.

Art. 6a (nov)

2. Dretgira da giustizia

¹ Dretgs che resultan da questa lescha e che vegnan motivads cun il cumportament da la Dretgira superiura u da las personas che lavuran per tala, vegnan giuditgads da la Dretgira da giustizia sco suletta istanza chantunala.

² Las partidas ston preschentar a la dretgira en las scrittiras giuridicas ils fatgs ch'èn la basa da lur dumondas ed inditgar ils meds da cumprova. Pli tard pon fatgs vegnir resguardads mo pli sut las premissas da l'artitgel 229 alinea 1 ed alinea 2 dal Cudesch da procedura civila²⁾.

³ Dal rest sa drizza la procedura tenor la Lescha davart la giurisdicziun administrativa³⁾.

Art. 9a (nov)

Cumpetenzza e procedura en cas d'autras responsabladads dal stadi

¹ La cumpetenzza e la procedura per far valair auters dretgs da responsabladad dal stadi che n'èn betg reglads en questa lescha sa drizzan tenor l'artitgel 6, uschenavant ch'i n'existan naginas regulaziuns u naginas regulaziuns spezialas divergentas.

Art. 11 al. 1 (midà), al. 2 (aboli)

¹ Ils organs e las personas ch'èn en il servetsch da las instituziuns publicas stattan buns envers quellas per il donn ch'els ~~e ch'ellas~~ **sed ellas** chaschunan ~~illegalmain~~ cun violar intenziunadamain u per greva negligentscha lur obligaziun uffiziala tar l'execuziun da lur activitads uffizialas.

² *aboli*

Art. 14 al. 1 (midà), al. 1bis (nov), al. 2 (aboli)

¹ Dretgs che resultan da questa lescha cunter ~~organs da las instituziuns publicas e cunter~~ ~~persunas ch'èn en lur servetsch~~ **da la Dretgira superiura** vegnan giuditgads da la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira da giustizia sco suletta istanza chantunala** en la procedura da plant **giudizial administrativ**.

^{1bis} Dretgs che resultan da questa lescha cunter organs d'autras instituziuns publicas e cunter personas ch'èn en lur servetsch vegnan giuditgads da la Dretgira superiura sco suletta istanza chantunala en la procedura da plant giudizial administrativ.

² *aboli*

¹⁾ CS [272](#)

²⁾ CS [272](#)

³⁾ DG [370.100](#)

Art. 15a (nov)

Cumpetenza e procedura en cas d'autras responsabladads dal stadi

¹ La cumpetenza e la procedura per far valair – cunter organs da las instituziuns publicas e cunter persunas ch'èn en lur servetsch – auters dretgs da responsabladad dal stadi che n'èn betg reglads en questa lescha sa drizzan tenor l'artitgel 14 alinea 2, uschenavant ch'i n'existan naginas regulaziuns u naginas regulaziuns spezialas divergentas.

Art. 18 al. 2 (nov)

² Sche proceduras èn pendentas il mument da l'entrada en vigur dal dretg nov e sch'il dretg nov prevesa in'autra cumpetenza funcziunala per tractar talas, vegnan ellas cuntinuadas da las dretgiras ch'èn cumpetentas tenor il dretg nov.

4.

Il relasch "Lescha davart il cussegl grond (LCG)" DG [170.100](#) (versiun dals 01-04-2021) vegn midà sco suonda:

Art. 20 al. 1 (midà)

¹ Sche eveniments da gronda impurtanza en l'administraziun publica u giudiziala basegnan in scleriment spezial, po il ~~cussegl~~ **Cussegl** grond incaricar – suenter avair consultà la ~~regenza~~ **Regenza** respectivamain ~~las autoritads giudizialas supremas~~ **la Dretgira superiura** – ina cumissiun d'inquisiziun parlamentara.

Art. 27 al. 1 (midà), al. 2 (midà)

¹ Per giuditgar las fatschentas assegnadas ad ellas han las cumissiuns il dretg da sa procurar las infurmaziuns cunvegnetas e da prender invista da las actas uffizialas necessarias suenter avair consultà la ~~regenza, las autoritads giudizialas supremas~~ **Regenza, la Dretgira superiura** u ~~las cumissiuns~~ **la Dretgira** da ~~surveglianza per las notarass e per ils notars e per las advocatas e per ils advocats~~ **giustia**.

² Ils dretgs d'infurmaziun e da controlla ch'existan tenor questa part envers las ~~dretgiras ed envers las cumissiuns da surveglianza per las notarass e per ils notars e per las advocatas e per ils advocats~~ **autoritads giudizialas** sa refereschan en mintga cas mo a dumondas ~~da la gestiun~~ e da l'administraziun giudiziala.

Art. 34 al. 1 (midà)

¹ Da la dretgira chantunala e da la dretgira administrativa ~~Dretgira superiura~~ sco er da las cumissiuns ~~la Dretgira~~ da surveglianza per las notaras e per ils notars e per las advocatas e per ils advocats ~~giustia~~ po la ~~cumissium~~ **Cumissium** per giustia e segirezza – en il rom da sia surveglianza concernent ~~la gestiun~~ e l'administraziun giudiziala, sche quai è d'importanza per ademplir sias incumbensas, ed ultra dals dretgs generals da survegnir infurmaziuns ch'èn previs per las cumissiuns spezialas – cunzunt:

Enumeraziun senza midadas.

Art. 36 al. 1 (midà), al. 2 (nov)

¹ Commembras e commembers da la ~~regenza~~ **Regenza** e personas da l'administraziun pon vegnir liberads tras la ~~regenza~~ **Regenza** dal secret d'uffizi per dar scleriments e pon vegnir autorisads d'extrader actas uffizialas ch'èn suttamessas al secret d'uffizi. ~~Tar derschadras u tar derschaders e tar personas da l'administraziun giudiziala èn cumpetentas las autoritads giudizialas supremas per quai.~~

² Cumpetenta per quai è la Dretgira superiura, uschenavant che las personas che ston vegnir liberadas dal secret d'uffizi appartegnan a la Dretgira superiura u ad ina autoritad giudiziala che stat sut sia surveglianza.

Art. 56 al. 1 (midà)

¹ Recurs da surveglianza cunter la ~~regenza~~ **Regenza** drizzads al ~~cussegl~~ **Cussegl** grond vegnan instruids da la ~~cumissium~~ **Cumissium** da gestiun, tals cunter la ~~dretgira chantunala e la dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** vegnan instruids da la ~~cumissium~~ **Cumissium** per giustia e segirezza.

Art. 57 al. 1 (midà)

¹ Il ~~cussegl~~ **Cussegl** grond elegia tenor la ~~constituiziun~~ **Constituiziun** chantunala¹⁾ ses organs e sias cumissiuns, il presidi da la ~~regenza~~ **Regenza**, las commembras ed ils commembers da la ~~dretgira chantunala e da la dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** sco er ulteriuras titularas ed ulteriurs titulars d'uffizis a norma da la legislaziun, ~~e quai~~. **Quai** per regla cun resguardar las fracziuns conform a lur fermezza.

Art. 64b (nov)

Missivas

¹ La Regenza motivescha ses conclus per regla tras missivas.

² Missivas che pertutgan principalmain fatschentas da l'administraziun giudiziala ston vegnir elavuradas en collavuraziun cun la Dretgira superiura.

¹⁾ DG [110.100](#)

Titel suenter Art. 68 (nov)

6.a Correspuendenza tranter la Dretgira superiura ed il Cussegl grond

Art. 68a (nov)

Propostas

¹ La Dretgira superiura po dumandar il Cussegl grond d'incumbensar la Regenza d'elavurar in project costituziunal u in project da lescha che concerna l'administraziun giudiziala.

² La Dretgira superiura suttametta talas dumondas a la Regenza per mauns dal Cussegl grond.

³ La Regenza na dastga betg midar las dumondas da la Dretgira superiura. Ella po formular remartgas e dumondas divergentas.

⁴ Dal rest sa drizzan il tractament e la debatta da la dumonda da la Dretgira superiura tenor las regulaziuns che valan per tractar incumbensas da las commembras e dals commembers dal Cussegl grond.

Art. 68b (nov)

Participaziun a las sesidas dal cussegl e da las cumissiuns

¹ La presidenta u il president da la Dretgira superiura po sa participar a las sesidas dal Cussegl grond e da sias cumissiuns che tractan:

- a) fatschentas da finanzas che concernan la giustia;
- b) il rapport da gestiun da la Dretgira superiura;
- c) midadas costituziunalas u midadas da lescha incitadas da la Dretgira superiura;
- d) projects legislativs che concernan principalmain l'administraziun giudiziala.

² La presidenta u il president da la Dretgira superiura ha vusch consultativa e po far propostas. Ella u el po sa laschar accompagnar da persunas da l'administraziun giudiziala ubain d'expertas e d'experts externs.

5.

Il relasch "Urden da gestiun dal cussegl grond (UGCG)" DG [170.140](#) (versiun dals 01-08-2019) vegn midà sco suonda:

Art. 11 al. 4

⁴ La conferenza da las presidentas e dals presidents è spezialmain cumpetenta per:

u^{bis}) **(nov)** eruir la fracziun che po matematicamain far valair il dretg sin la piazza da derschadra u da derschader a la Dretgira superiura, cur che la piazza sto vegnir publicgada. Ella communitescha quest resultat a la Cumissiun per giustia e segirezza;

Art. 22 al. 3

³ La cumissiuun da gestiun sco istanza per controllar las finanzas:

- f) **(nov)** suttametta in cunrapport a la Cumissiuun per giustia e segirezza, sch'il volumen total da plazzas da las commembras e dals commembers da la Dretgira superiura u da las dretgiras regiunalas duai vegnir auzà.

Art. 26 al. 1 (midà), al. 4 (midà), al. 6 (midà), al. 7 (nov)

¹ La ~~cumissiuun~~**Cumissiuun** per giustia e segirezza controllescha e surveglia la gestiun da ~~las dretgiras chantunalas~~**la Dretgira superiura, da la Dretgira da giustia** sco er da las ~~cumissiuuns da autoritads che stattan sut la~~ **surveglianza per las notar-as da la Dretgira superiura** e ~~per ils notars e per las advocatas e per ils advocats e~~ predeliberescha lur rapports da gestiun. Ella consista dad 11 commembras e commembers.

⁴ Ella prenda posiziun davart dumondas da stgaffir plazzas e da transformar plazzas, uschenavant che quellas pertutgan ~~las dretgiras chantunalas~~**la Dretgira superiura, la Dretgira da giustia** sco er las ~~cumissiuuns da autoritads che stattan sut la~~ **surveglianza davart las notar-as ed ils notars e davart las advocatas ed ils advocats da la Dretgira superiura**. Per mauns da la ~~cumissiuun~~**Cumissiuun** da gestiun prenda ella posiziun davart credits posteriurs, uschenavant che quels pertutgan ~~las dretgiras chantunalas~~**la Dretgira superiura, la Dretgira da giustia** sco er las ~~cumissiuuns da autoritads che stattan sut la~~ **surveglianza davart las notar-as ed ils notars e davart las advocatas ed ils advocats da la Dretgira superiura**.

⁶ Ella prepara las elecziuns en la ~~dretgira chantunala ed en la dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** sco er en l'~~autoritad da mediaziun per dumondas d'egualitad en il senn~~**la Dretgira** da la lescha davart l'organisaziun giudiziala**giustia**.

⁷ Ella controllescha che la dotaziun da la Dretgira superiura sco er da las dretgiras regiunalas saja adequata e prepara il concluds correspondent dal Cussegl grond. Sch'ella tira en consideraziun d'auzar il volumen total da plazzas da las commembras e dals commembers da la Dretgira superiura u da las dretgiras regiunalas en uffizi principal, dumonda ella in cunrapport da la Cumissiuun da gestiun.

Art. 30 al. 1 (midà)

¹ Las disposiziuns pli detagliadas davart l'organisaziun da la cumissiuun d'inquisiziun e davart l'execuziun da l'inquisiziun vegnan relaschadas dal ~~cussegl~~**Cussegl** grond en il rom dal concluds da nominaziun. Il ~~cussegl~~**Cussegl** grond regla cunzunt ils dretgs da procedura da las persunas pertutgadas e la posiziun da la ~~regenza~~**Regenza** respectivamain da l'~~autoritad giudiziala suprema~~**la Dretgira superiura** en la procedura.

Art. 83 al. 1 (midà)

¹ ~~Las presidentas~~ **La presidenta** u ~~ils presidents~~ **il president** da la ~~dretgira chantunala e da la dretgira administrativa fan~~ **Dretgira superiura fa** il sarament prescrit u l'empermischun prescrita davant il ~~cussegl~~ **Cussegl** grond.

6.

Il relasch "Lescha davart la relaziun da lavur da las collavuraturas e dals collavurats dal chantun Grischun (lescha dal persunal, LP)" DG [170.400](#) (versiun dals 01-01-2017) vegn midà sco suonda:

Art. 58 al. 1 (midà)

¹ Las collavuraturas ed ils collavurats na dastgan betg esser a medem temp commembras u commembers da ~~l'assemblea~~ **l'Assamblea** federala, dal ~~cussegl~~ **Cussegl** grond, da la ~~regenza~~ **Regenza**, da la ~~dretgira chantunala u da la dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** ubain dal ~~cussegl~~ **Cussegl** da banca. Exceptads da quai èn collavuraturas e collavurats che han in grad d'occupaziun total da maximalmain 40 pertschient tar il chantun.

Art. 65 al. 1 (midà), al. 2 (midà), al. 4

¹ Ils instituts chantunals autonoms sco er la ~~dretgira chantunala~~ **Dretgira superiura** e la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira da giustia** han las medemas competenzas sco la ~~regenza~~ **Regenza**. Exceptadas da quai èn las disposiziuns da l'artitgel 20, da l'artitgel 29 alinea 2, da l'artitgel 35 alinea 4, da l'artitgel 36 alinea 2, da l'artitgel 37 alinea 2 e da l'artitgel 73 alinea 2.

² Ils instituts chantunals autonoms sco er ~~la dretgira chantunala e la dretgira administrativa~~ **las dretgiras** fixeschan las instanzas competentas. Resalvadas restan disposiziuns spezialas en las leschas d'organisaziun.

⁴ La classificaziun da las plazzas sto vegnir coordinada cun l'uffizi da persunal. Sch'i na vegn betg chattada ina convegnia tranter l'institut u tranter la dretgira e l'uffizi da persunal, decida definitivamain:

- b) **(midà)** la commissiun designada dal ~~cussegl~~ **Cussegl** grond tar la ~~dretgira chantunala~~ **Dretgira superiura** e tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira da giustia**.

Art. 66 al. 3 (midà), al. 5bis (midà), al. 6 (midà)

³ Cunter disposiziuns e cunter decisiuns da recurs da la ~~regenza~~ **Regenza** e cunter decisiuns da recurs dals departaments poi vegnir fatg recurs tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura**.

^{5bis} Cunter decisiuns dal dretg da persunal **che pertutgan las collavuraturas ed ils collavurats** da las dretgiras regiunalas poi vegnir fatg recurs tar la ~~dretgira chantunala~~ **Dretgira superiura**.

⁶ Cunter decisiuns dal dretg da personal ~~da la dretgira chantunala che pertutgan sias las collavuraturas e sesed ils collavurats poi vegnir fatg recurs tar la dretgira administrativa, cunter decisiuns dal dretg da personal da la dretgira administrativa che pertutgan sias collavuraturas e ses collavurats~~ **Dretgira superiura** poi vegnir fatg recurs tar la ~~dretgira chantunala~~ **Dretgira da justia**.

7.

Il relasch "Lescha davart la cassa da pensiun dal Grischun (LCPG)" DG [170.450](#) (versiun dals 01-01-2015) vegn midà sco suonda:

Art. 11a (nov)

Commembras e commembers da las autoritads giudizialas

¹ Las commembras ed ils commembers da las autoritads giudizialas èn assicurads tar la Cassa da pensiun fin a la cumplenida dal 65. onn da vegliadetgna per il provediment professiunal.

² Sunter la cumplenida dal 65. onn da vegliadetgna po il provediment da vegliadetgna vegnir cuntinuà, sin dumonda d'ina commembra u d'in commember d'ina autoritad giudiziala, fin al pensiunament tenor lescha.

³ Las contribuziuns da spargn annualas da las commembras e dals commembers da la Dretgira superiura vegnan mintgamai auzadas la fin da l'onn per 25 pertschient sin donn e cust dal chantun. L'augment è limità a las contribuziuns maximalas dal plan da provediment. En cas d'ina extrada durant l'onn u en in cas da provediment vegn l'augment concedì proporziunalmain.

⁴ Apports facultativs en il rom dal plan da provediment dal chantun cun l'import da cumpra il pli aut vegnan auzads 5 onns suenter il pajament per 10 pertschient a favur da la commembra u dal commember en uffizi sin donn e cust dal chantun.

Art. 15a (nov)

Disposiziuns transitoricas

¹ Las prestaziuns resultadas tenor il dretg vegl per il 1. da schaner 2007 na vegnan betg midadas. Sch'ils chapitals da spargn individuals ch'èn vegnids accumulads na bastan betg per finanziair questas prestaziuns, surpiglia il chantun lur finanziaziun en la procedura da repartiziun.

² Ils chapitals da spargn individuals ch'èn vegnids accumulads fin qua en il provediment professiunal da las commembras e dals commembers da la Dretgira chantunala e da la Dretgira administrativa en uffizi cumplain vegnan transferids a la Cassa da pensiun a favur da mintga commembra e commember sco prestaziun da libra circulaziun. Il possess actual areguard l'import da lur renta da vegliadetgna vegn garantì. Ils augments dal dabun da spargn ch'èn necessaris per garantir il possess actual van sin donn e cust dal chantun.

³ Fin a l'entrada en vigur dal dretg nov pon las commembras ed ils commembers ordinaris da la Dretgira chantunala e da la Dretgira administrativa decider, sch'ellas ed els vulan far diever da las prestaziuns spezialas dal dretg davart il provediment professiunal tenor l'artitgel 5 u l'artitgel 6 da la Lescha abolida davart ils salaris e davart la prevenziun professiunala da las commembras e dals commembers da la Dretgira chantunala e da la Dretgira administrativa ubain da las prestaziuns spezialas tenor l'artitgel 11a alinea 2 ed alinea 3. Sch'ellas ed els na fan nagina declaraziun da tscherna u tschernan la nova regulaziun, vegn il dabun da spargn auzà sin donn e cust dal chantun fin a l'entrada en vigur dal dretg nov. Per mintga onn d'uffizi cumplenì sco commembra u commember ordinari da la Dretgira chantunala u da la Dretgira administrativa importa l'augment 2,5 pertschient, maximalmain dentant 15 pertschient.

8.

Il relasch "Lescha davart il princip da trasparenza (lescha da trasparenza)" DG [171.000](#) (versiun dals 01-11-2016) vegn midà sco suonda:

Art. 13 al. 2 (midà)

² Decisiuns d'in organ public, per las qualas questas disposiziuns na prevesan nagin med legal, pon vegnir contestadas directamain tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura**.

9.

Il relasch "Lescha chantunala davart la protecziun da datas (LCPD)" DG [171.100](#) (versiun dals 01-01-2019) vegn midà sco suonda:

Art. 6 al. 3 (midà)

³ Decisiuns dals departaments, da las autoritads communalas e regiunalas, da las colliaziuns da vischnancas sco er dals instituts autonoms e da las corporaziuns autonomas da dretg public pon vegnir contestadas cun recurs tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura**.

10.

Il relasch "Lescha introductiva tar il cudesch civil svizzer¹⁾ (LItCCS)" DG [210.100](#) (versiun dals 01-01-2022) vegn midà sco suonda:

Art. 14 al. 1 (midà)

¹ La suprastanza communal è cumpetenta per relaschar scumonds concernent il gaud e la pastgira sin il territori communal (art. 699). Cunter l'ordinaziun da tals scumonds po vegnir fatg recurs tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura**.

¹⁾ approvada dal DFGP ils 5 d'avrigl 1994

Art. 15 al. 3 (midà)

³ Cunter decisiuns da la ~~regenza~~**Regenza** tenor l'alineia 1 cifras 1 e 5 fin 8 po vegnir appellà tar la ~~dretgira chantunala~~**Dretgira superiura** tenor il ~~eudesch~~**Cudesch** da procedura civila¹⁾. Il medem vala per decisiuns dals departaments, uschenavant ch'il dretg federal na prevesa betg in'autra istanza.

Art. 16 al. 3 (midà)

³ Cunter conclus da la ~~regenza~~**Regenza**, dals departaments chantunals e d'autras istanzas chantunals sin il champ dal dretg civil po vegnir recurrì cun appellaziun tar la ~~dretgira chantunala~~**Dretgira superiura** tenor il ~~eudesch~~**Cudesch** da procedura civila²⁾, sch'in giudicament en ultima istanza tenor il dretg surordinà è necessari tras ina dretgira chantunala superiura.

Art. 20d al. 2 (midà)

² Cunter decisiuns e cunter disposiziuns dal departament po vegnir fatg recurs tar la ~~dretgira chantunala~~**Dretgira superiura** cun appellaziun tenor il ~~eudesch~~**Cudesch** da procedura civila³⁾.

Art. 25a al. 2 (midà)

² Cunter decisiuns dal departament po vegnir recurrì tar la ~~dretgira chantunala~~**Dretgira superiura** cun appellaziun tenor il ~~eudesch~~**Cudesch** da procedura civila.

Art. 60 al. 1 (midà)

¹ La ~~dretgira chantunala~~**Dretgira superiura** è l'istanza giudiziala da recurs.

Art. 143 al. 2 (midà)

² Cunter decisiuns da recurs dal post da surveglianza poi vegnir fatg recurs entaifer 30 dis tar la ~~dretgira chantunala~~**Dretgira superiura**. Exceptadas en decisiuns en chaussas da taxas. La procedura sa drizza tenor il ~~eudesch~~**Cudesch** da procedura civila.

11.

Il relasch "Lescha introductiva tar il dretg d'obligaziuns svizzer"⁴⁾ (LIItDO)" DG [210.200](#) (versiun dals 01-01-2017) vegn midà sco suonda:

1) CS [272](#)

2) CS [272](#)

3) CS [272](#)

4) CS [220](#)

Art. 14b al. 2 (midà)

² Cunter las decisiuns da l'uffizi ch'è incumbensà cun l'administraziun dal register da commerzi poi vegnir fatg appellaziun tar la ~~dretgira chantunala~~ **Dretgira superiura** en il senn dal ~~cudesch~~ **Cudesch** da procedura civila.

12.

Il relasch "Lescha davart il notariat (LNot)" DG [210.300](#) (versiun dals 01-01-2017) vegn midà sco suonda:

Art. 4 al. 1 (midà), al. 2 (midà), al. 3 (midà), al. 3bis (nov), al. 4 (midà)

¹ La ~~dretgira chantunala e la dretgira administrativa elegian communablamain ina cumissiun da notariat da~~ **Dretgira superiura elegia las** tschintg commembras e commembers e ~~da la Cumissiun da notariat sco er las~~ trais substitutas e substituts per ina ~~perioda d'uffizi durada~~ da quatter onns. **Elecciuns substitutivas durant la durada d'uffizi en pussaivlas.**

² ~~A la cumissiun~~ **La Cumissiun** da notariat appartegnan per reglase cumpona:

- a) ~~(midà) ina notara patentada u in notar patentà, ina notara regionala u in notar regional ed in'administratura u in administratur dal register funsil patentà da notaras patentadas e notars patentads;~~
- b) ~~(midà) trais titularas d'almain in'administratura u titulars da l'attest grischun da qualificaziun per persunas da notariat in administratur dal register funsil patentà;~~
- c) ~~(midà) ina commembra u in commember da la dretgira chantunala trais substitutas e substituts ch'en ubain notaras u da la dretgira administrativa notars patentads ubain administraturas u administraturs dal register funsil patentads.~~

³ La ~~cumissiun~~ **Cumissiun** da notariat sa constituescha sezza. Ella ~~po eleger~~ **nominescha** in secretariat ed ~~in actuara in actuariat. La presidenta u in actuari~~ **president designescha l'adressa da consegna per la Cumissiun da notariat e** **communitgescha publicamain questa adressa.**

^{3bis} En regard administrativ è la Cumissiun da notariat integrada en la Dretgira superiura.

⁴ La ~~regenza~~ **Regenza** fixescha las indemnisaziuns da lavur e da las spensas ~~daper~~ **per** las commembras e ~~dals~~ **ils** commembers da la ~~cumissiun~~ **Cumissiun** da notariat.

Art. 5 al. 3 (aboli)

³ *aboli*

Art. 5a (nov)

3. sorveglianza

¹ La Dretgira superiura ha la sorveglianza da la Cumissiun da notariat.

² Envers la Cumissiun da notariat ed envers sias commembras e ses commembers dispona ella dals medems instruments da surveglianza e dals medems meds auxiliars sco envers las autoritads giudizialas ed envers lur commembras e commembers ch'èn suttaless a sia surveglianza directa. Las disposiziuns da la Lescha davart l'organisaziun giudiziala¹⁾ concernent la surveglianza giudiziala vegnan applitgadas conform al senn.

³ Ella decida, sche las commembras ed ils commembers da la cumissiun duain vegnir liberads dal secret d'uffizi per dar pled e fatg davant autras autoritads sco er per edir actas.

Art. 9 al. 1 (midà), al. 2 (midà), al. 3 (nov)

¹ Uschenavant che questa lescha na cuntegna naginas disposiziuns spezialas, vala la ~~lescha~~ **Lescha** davart la giurisdicziun administrativa²⁾ ~~conform al senn~~ **per tut las proceduras davant la Cumissiun da notariat.**

² Cunter decisiuns da la ~~cumissiun~~ **Cumissiun** da notariat, ~~cun excepziun da quella tenor l'artitgel 10 alinea 2, po~~ **poi** vegnir fatg recurs tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura entaifer 30 dis dapi la communicaziun motivada.**

³ La Cumissiun da notariat po decretar decisiuns d'examen en il dispositiv. Entaifer 10 dis dapi la communicaziun pon las persunas pertutgadas pretender en scrit ina decisiun motivada tar la Cumissiun da notariat. L'artitgel 48 da la Lescha davart la giurisdicziun administrativa vala conform al senn.

Art. 10 al. 4 (nov), al. 5 (nov)

⁴ Suentar il cumenzament pon ils examens vegnir interruts mo per motivs impurtants. Sch'in examen vegn interrut senza motiv sufficient, vala el sco betg reussì.

⁵ Sch'ina persuna engiona durant l'examen, po la Cumissiun da notariat declerar che l'examen na saja betg reussì.

Art. 51a al. 4 (nov)

⁴ Las novas regulaziuns da la surveglianza da las finanzas valan a partir da l'emprim onn da gestiun che cumenza cun l'entrada en vigur da la midada dals (...) u pli tard.

13.

Il relasch "Lescha introductiva tar la lescha federala dals 16 da december 1983 davart l'acquist da bains immobigliars tras persunas a l'exteriur (LAIE)" DG [217.600](#) (versiun dals 01-01-2007) vegn midà sco suonda:

¹⁾ DG [173.000](#)

²⁾ DG [370.100](#)

Art. 15 al. 1 (midà)

¹ L'istanza da recurs è la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura**.

14.

Il relasch "Lescha introductiva tar la lescha federala davart la scussiiun ed il concurs (LitLSC)" DG [220.000](#) (versiun dals 01-01-2017) vegn midà sco suonda:

Art. 3 al. 1 (midà), al. 1bis (nov), al. 2 (midà)

¹ La gestiun dals uffizis da scussiiun e da concurs sco er d'eventuals posts externs è chaussa da las regiuns. ~~Per quest intent relascha la regiun in reglament d'organisaziun, uschenavant ch'ella vegn autorisada ed incumbensada tras questa lescha da far quai.~~

^{1bis} Sche quai è necessari per ademplir questa incumbensa, han las regiuns il dretg da prender invista da la gestiun dals uffizis da scussiiun e da concurs sco er d'eventuals posts externs.

² **Las regiuns reglan la direcziun dals uffizis da scussiiun e da concurs sco er d'eventuals posts externs en in reglament d'organisaziun, uschenavant ch'ellas vegnan autorisadas ed incumbensadas tras questa lescha da far quai.** Il reglament d'organisaziun cuntegna en spezial disposiziuns davart l'execuziun regulara da las scussiiuns e dals concurs en la regiun sco er davart l'engaschament adequat dal personal e dals meds finanzials.

Art. 7 al. 1 (midà)

¹ La regiun sto communitgar immediatamain a l'autorità da surveglianza la nominaziun e la demissiun da persunas d'uffizi. **Ella infurmescha l'autorità da surveglianza davart violaziuns da l'obligaziun d'uffizi ch'èn vegnidas commessas da funcziunarias e da funcziunaris da concurs e da scussiiun e che pudessan giustifitgar l'ordinaziun d'ina mesira disciplinara.**

Art. 13 al. 1 (midà), al. 2 (nov)

¹ L'unica autorità chantunala da surveglianza tenor l'artitgel 13 sco er l'unica istanza da recurs tenor l'artitgel 17 da la ~~lescha~~ **Lescha** federala davart la scussiiun ed il concurs è la ~~dretgira chantunala~~ **Dretgira superiura**.

² La Dretgira superiura designescha ils organs cumpetents en l'urden da gestiun.

Art. 15 al. 4 (midà)

⁴ Ella ~~pe-mana maina~~ in servetsch da cussegliaziun che cusseglia ils uffizis da scussiiun e da concurs en dumondas da la gestiun generala ed en cas singuls concrets.

Art. 16a (nov)

Inspecturas ed inspecturs da scussiiun e da concurs

¹ L'autorità da surveglianza nominescha ina u pliras inspecturas respectivamain in u plirs inspecturs da scussion e da concurs.

² Las inspecturas ed ils inspecturs da scussion e da concurs:

- a) controlleschan almain ina giada per onn la gestiun dals uffizis da scussion e da concurs e communiteschan il resultat da la controlla a la Dretgira superiura;
- b) dattan infurmaziuns a las funcziunarias ed als funcziunaris da scussion e da concurs;
- c) als porschan agid per liquidar fatschentas uffizialas;
- d) èn responsabels per la furmaziun supplementara.

³ Uschenavant che naginas funcziunarias e nagins funcziunaris da scussion e da concurs che lavuran en il Grischun n'èn en uffizi sco inspecturas ed inspecturs da scussion e da concurs, metta l'autorità da surveglianza a quint a las regiuns ils custs per las inspecturas ed ils inspecturs da scussion e da concurs en proporziun dal dumber da las scussions da l'onn precedent.

Art. 17

Procedura davant la ~~dretgira chantunala~~ **Dretgira superiura**

1. sco autorità da surveglianza (**Titel midà**)

Art. 18 al. 2 (midà), al. 4 (midà)

² Ella communitescha quai a la persuna d'uffizi pertutgada **sco er a la regiun pertutgada** e fa ils scleriments necessaris.

⁴ La decisiun disciplinara vegn communiteda en scrit **a la persuna pertutgada sco er a la regiun pertutgada** cun inditgar ils fatgs e las consideraziuns essenzialas.

Art. 20 al. 2 (midà)

² La ~~dretgira chantunala~~ **Dretgira superiura** è la dretgira da moratori chantunala superiura.

Art. 21

aboli

15.

Il relasch "Lescha davart las advocatas ed ils advocats" DG [310.100](#) (versiun dals 01-01-2011) vegn midà sco suonda:

Art. 5 al. 1 (midà), al. 2 (midà), al. 4 (midà), al. 5 (midà)

¹ La ~~dretgira chantunala e la dretgira administrativa elegian comunablamain ina cumissiuin da surveglianza da~~ **Dretgira superiura elegia las** tschintg commembras e commembers ~~e da la cumissiuin da surveglianza sco er las~~ trais substitutas e substituts per ina ~~perioda d'uffizi durada~~ da quatter onns. **Eleccziuns substitutivas durant la durada d'uffizi èn pussaivlas.**

² ~~A la~~ **La** cumissiuin da surveglianza ~~appartegnan per regla duas advocatas respectivamain dus advocats ch'èn inscrits en il register dal chantun Grischun e mintgamai ina commembra u in commember da la dretgira chantunala e da la dretgira administrativa sa cumpona:~~

- a) **(nov)** d'ina commembra ordinaria u d'in commember ordinari da la Dretgira superiura che presidescha la cumissiuin da surveglianza;
- b) **(nov)** d'ina ulteriura commembra ordinaria u d'in ulteriur commember ordinari da la Dretgira superiura che appartegna ad in'autra partiziun da la Dretgira superiura che la presidenta u il president;
- c) **(nov)** da trais ulteriuras commembras e commembers, dals quals dus èn per regla advocatas u advocats che pratigeschon en il chantun;
- d) **(nov)** da trais substitutas u substituts.

⁴ La cumissiuin da surveglianza sa constituescha sezza. ~~Ella~~ **En regard administrativ è ella integrata en la Dretgira superiura. Là dispona ella d'ina adressa da consegna, po elegir in nizzegiar las localitads da la Dretgira superiura e far diever da ses secretariat ed insco er da ses actuariat.**

⁵ La ~~regenza~~ **Regenza** fixescha las indemnisaziuns da lavur e da las spensas ~~daper~~ las commembras ~~e dals~~ **ils** commembers da la cumissiuin da surveglianza.

Art. 6 al. 2 (midà), al. 3 (aboli)

² ~~En spezial~~ **Ella ha ellaen spezial** las suandantas incumbensas:

- a) **(midà)** ~~ella surveglia~~ **survegliar** l'activitad da las advocatas e dals advocats ed ~~exequesch~~ **exequir** il dretg disciplinar;
- b) **(midà)** ~~ella maina~~ **manar** il register da las advocatas e dals advocats e la glista publica da las appartegnentas e dals appartegnents da stadis commembers da la UE u da la AECL;
- c) **(midà)** ~~ella decida davart l'admissiuin~~ **admettre** ~~persunas~~ a l'examen d'avvocatas e d'avvocats, ~~maina~~ **manar** tras ils examens d'avvocatas e d'avvocats, ~~surdatsurdar~~ la patentada d'avvocata u d'avvocat, ~~conceda~~ **conceder** la permissiuin da praticum e ~~decida~~ **decider** davart la privaziun da la patentada d'avvocata u d'avvocat **sco er da las permissiuns concedidas;**
- d) **(midà)** ~~ella decida~~ **decider** davart la liberaziun dal secret professiunal;
- e) **(midà)** ~~ella è incumbensada cun l'execuziun da~~ **exequir** la LLCA¹⁾, uschenavant che questa lescha na declera betg expressivamain in'autra istanza sco cumpetenta.

¹⁾ CS [935.61](#)

³ *aboli*

Art. 6a (nov)

3. sorveglianza

¹ La Dretgira superiura ha la sorveglianza da la cumissiun da sorveglianza.

² Envers la cumissiun da sorveglianza ed envers sias commembras e ses commembers dispona ella dals medems instruments da sorveglianza e dals medems meds auxiliars sco envers las autoritads giudizialas ed envers lur commembras e commembers ch'èn suttamess a sia sorveglianza directa. Las disposiziuns da la Lescha davart l'organisaziun giudiziala¹⁾ concernent la sorveglianza giudiziala vegnan applitgadas conform al senn.

³ Ella decida, sche las commembras ed ils commembers da la cumissiun duain vegnir liberads dal secret d'uffizi per dar pled e fatg davant autras autoritads sco er per edir actas.

Art. 7 al. 1 (midà), al. 2 (midà), al. 3 (nov)

¹ Uschenavant che questa lescha na cuntegna naginas disposiziuns spezialas, vala la ~~lescha~~ Lescha davart la giurisdicziun administrativa²⁾ ~~conform al senn~~ **per tut las proceduras davant la cumissiun da sorveglianza.**

² Cunter decisiuns da la cumissiun da sorveglianza ~~pepoi~~ vegnir fatg recurs tar la ~~dretgira administrativa. Exceptadas èn decisiuns davart Dretgira superiura entaifer 30 dis dapi la validaziun~~ **decisiun motivada.**

³ La cumissiun da sorveglianza po decretar decisiuns d'examen en il dispositiv. Entaifer 10 dis dapi la comunicaziun pon las personas pertutgadas pretender en scrit ina decisiun motivada tar la cumissiun da sorveglianza. Dal rest vala l'artitgel 48 da la Lescha davart la giurisdicziun administrativa conform al senn.

Art. 9 al. 4 (nov), al. 5 (nov)

⁴ Suentar il termin d'annunzia pon las candidatas ed ils candidats sa retrair mo per motivs impurtants. Sch'ellas ed els manchentan l'examen senza motiv suffizient u na termineschan betg l'examen senza motiv suffizient, vala l'examen sco betg reussì.

⁵ Sch'ina persuna engiona durant l'examen, po la cumissiun da sorveglianza declerar che l'examen na saja betg reussì.

Art. 21 al. 2 (nov)

² Las novas regulaziuns da la sorveglianza da las finanzas valan a partir da l'emprim onn da gestiun che cumenza cun l'entrada en vigur da la midada dals (...) u pli tard.

¹⁾ DG [173.000](#)

²⁾ DG [370.100](#)

16.

Il relasch "Lescha introductiva tar il cudesch da procedura civila svizzer (LitCPC)" DG [320.100](#) (versiun dals 01-01-2017) vegn midà sco suonda:

Art. 4

aboli

Art. 5 al. 1 (midà), al. 2 (midà), al. 3 (midà)

2. Dretgira d'emprima istanza

~~1. Dretgira collegiala~~ **1. Dretgira regionala (Titel midà)**

¹ La ~~dretgira regionala~~ **Uschenavant ch'il dretg federal u chantunal na fixescha nagut auter, è la Dretgira regionala la dretgira civila d'emprima istanza, nun che la derschadra singula u il derschader singul saja cumpetent.**

² Ella decida en ~~in gremi cumpetenza da~~ **derschadra singula u da tsehing derschader singul davart:**

- a) ~~(midà) en fatschentas, per las qualas vala ch'èn suttemessas a la procedura ordinaria summarica;~~
- b) ~~(midà) sch'igl è vegnida cuntanschida fatschentas ch'èn suttemessas a la valor en disputa per far recurs en chaussas civilas procedura simplifitgada tenor l'artitgel 243 dal Cudesch da procedura civila~~ ¹⁾ **tar il tribunal federal;**
- c) ~~(midà) davart dumondas giuridicas d'impurtanza fundamentala proceduras spezialas dal dretg da famiglia, interess dals uffants en fatschentas dal dretg da famiglia e proceduras concernent il partenadi registrà;~~
- d) ~~(midà) sin ordinaziun da la parsura u cuntravenziuns cunter scumonds giudizials en il senn dal parsura.~~ **Cudesch da procedura civila;**
- e) ~~(nov) dumondas d'assistenza giudiziala, nun che la Dretgira superiura saja cumpetenta en chaussa.~~

³ ~~En ils ulteriurs cas Davart disputas tenor l'alinea 2 litera b e litera c decida la dretgira~~ **Dretgira regionala en ina cumposiziun da trais, sch'ina partida pretenda quai en l'emprima scrittira giuridica.**

Art. 6 al. 1 (midà), al. 2

~~3. Dretgira chantunala~~ **2. Dretgira superiura (Titel midà)**

¹ La ~~dretgira chantunala~~ **Dretgira superiura** giuditgescha sco dretgira civila d'emprima istanza quels cas, nua ch'il dretg federal prevesa in'unica istanza chantunala, ~~nun che la dretgira administrativa saja cumpetenta.~~

² Ella decida en cumpetenza da derschadra singula u da derschader singul davart:

- a) ~~(midà) fatschentas ch'èn suttemessas a la protecziun giuridica en cas elers da disputas, nua ch'il dretg federal prevesa in'unica istanza chantunala;~~ **procedura summarica;**

¹⁾ CS [272](#)

Art. 7 al. 1 (midà), al. 2, al. 3 (nov)

¹ Sco istanza da meds legals giuditgescha la ~~dretgira chantunala~~ **Dretgira superiura** appellaziuns e recurs da dretg civil.

² Ella decida en cumpetenza da derschadra singula u da derschader singul:

a) **(midà)** ~~se che la valur en disputa na surpassa betg 5000 francs~~ **davart recurs da dretg civil;**

a^{bis}) **(nov)** davart appellaziuns da dretg civil cunter decisiuns en la procedura summarica;

³ Davart disputas tenor l'alinea 2 litera a decida la Dretgira superiura en ina cumposiziun da trais, sch'ina partida pretenda quai en l'emprima scrittira giuridica.

Art. 8 al. 1 (midà), al. 2 (midà)

¹ La ~~dretgira chantunala~~ **Dretgira superiura** è l'autorità centrala chantunala per dumondas d'assistenza giudiziala or da l'exteriur en il senn dals contracts internaziunals.

² La consegna a l'exteriur ha lieu directamain d'autorità ad autorità. Sch'il traffic direct è exclus tras il dretg federal u tras il dretg da contracts internaziunals, ha la consegna lieu sur la ~~dretgira chantunala~~ **Dretgira superiura.**

Art. 15 al. 4 (midà)

⁴ La ~~dretgira chantunala~~ **Dretgira superiura** regla l'autezza da las pauschalas en in'ordinaziun¹⁾.

Art. 16 al. 2 (midà)

² L'indemnisaziun da perditgas importa maximalmain 500- francs per di per la perdita da gudogn. Las spensas vegnan indemnisadas maximalmain per las tariffas che valan per ~~las employadas e per ils employads~~ **il personal** dal chantun. La ~~dretgira chantunala~~ **Dretgira superiura** regla ils detagls en in'ordinaziun²⁾.

17.

Il relasch "Lescha introductiva tar il cudesch da procedura penala svizzer (LitCPP)" DG [350.100](#) (versiun dals 01-01-2020) vegn midà sco suonda:

Art. 8 al. 1bis (nov), al. 2 (midà)

^{1bis} La cumissiun dal Cussegl grond ch'è cumpetenta per la giustia nominescha en cas da basegn procuraturas publicas extraordinarias e procuratur publicas extraordinaris per manar proceduras penals che sa drizzan cunter commembras e commembers da la Regenza.

¹⁾ DG [320.210](#)

²⁾ DG [320.210](#)

² En **ils ulteriurs cas nominescha la Regenza en cas** da basegn po la regenza nominar procuraturas publicas extraordinarias e procuraturs publics extraordinaris sco er procuraturas extraordinarias e procuraturs extraordinaris per giuvenils.

Art. 19 al. 2 (midà), al. 3 (aboli)

² Ella decida en ~~in gremi~~ **cumpetenz da derschadra singula u da tschintg derschader singul davart:**

- a) ~~(midà) davart dumondas giuridicas d'impurtanza fundamentala surpassaments;~~
- b) ~~(midà) sin ordinaziun crims u delicts, sch'i na vegn betg en consideraziun in chasti da la pursura~~ **detenziun da passa 1 onn, in internament tenor l'artitgel 64 CP¹⁾ u dal pursura, ina mesira da detenziun.**
- c) ~~aboli~~

³ ~~aboli~~

Art. 22 al. 1 (midà)

¹ La ~~dretgira chantunala~~ **Dretgira superiura** è la dretgira d'appellaziun e l'istanza da recurs en chaussas penalas ed en chaussas penalas da giuvenils.

Art. 30 al. 1 (midà), al. 2 (midà)

¹ ~~Il~~ **Las commemoras ed ils commembers dal cussegl** ~~Cussegl~~ grond e da la ~~regenza~~ **Regenza** sco er da la ~~dretgira chantunala e da la dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** na pon betg vegnir persequitads penalmain pervia da lur remartgas en il cussegl u en sias cumissiuns.

² Las commemoras ed ils commembers da la ~~regenza sco er~~ **Regenza e da las derschadras ed ils derschaders, autoritads giudizialas sco er** las actuaras ed ils actuars da la ~~dretgira chantunala e da la dretgira administrativa~~ **las autoritads giudizialas** pon vegnir persequitads penalmain pervia da crims e da delicts commess en uffizi mo cun l'autorisaziun da la cumissiun dal ~~cussegl~~ **Cussegl** grond ch'è cumpetenta per la giustia.

Art. 37 al. 4

⁴ L'autezza da la taxa vegn reglada en in'ordinaziun:

- b) ~~(midà) da la dretgira chantunala~~ **Dretgira superiura** per proceduras giudizialas²⁾.

¹⁾ CS [311.0](#)

²⁾ DG [350.210](#)

Art. 55 al. 2 (nov)

² Proceduras ch'èn pendentas il mument da l'entrada en vigur dal dretg nov vegnan manadas vinavant da las autoritads ch'èn cumpetentas tenor il dretg nov.

18.

Il relasch "Lescha davart l'execuziun giudiziala en il chantun Grischun (lescha davart l'execuziun giudiziala, LExeG)" DG [350.500](#) (versiun dals 01-01-2017) vegn midà sco suonda:

Art. 48 al. 1 (midà)

¹ Cunter disposiziuns executivas u cunter decisiuns da recurs dal departament pon las personas pertutgadas u la ~~procura~~**Procura** publica appellar tar la ~~dretgira chantunala~~**Dretgira superiura**.

19.

Il relasch "Lescha davart la giurisdicziun administrativa (LGA)" DG [370.100](#) (versiun dals 01-01-2019) vegn midà sco suonda:

Art. 11 al. 2 (midà)

² Las personas ch'èn participadas a la procedura èn obligadas da cooperar a la constataziun dals fatgs. **L'obligaziun da cooperar scroda, sch'ellas sa fassessan culpaivlas tras quai.**

Art. 28 al. 2 (midà)

² Il recurs administrativ è exclus, sch'i dat – tenor la lescha – la pussaivladad da far protesta u da far directamain recurs tar la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura**.

Titel suenter Art. 37 (midà)

4. ~~Procedura~~Proceduras davant la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura**

Art. 42 al. 1 (midà)

¹ Disposiziuns preventivas e proceduralas pon vegnir contestadas tar la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** entaifer 10 dis.

Art. 43 al. 1 (midà), al. 3, al. 4 (midà)

¹ La ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** decida per regla en ina cumposiziun da trais derschadras e derschaders.

³ Ella decida en cumpetenza da derschadra singula u da derschader singul:

a) **(midà)** sche la valur en disputa na surpassa betg 500010 000 francs e sch'i n'è betg prescrit in gremi da tschintg;

⁴ ~~Cas che ston vegnir decidids Davart disputas tenor l'alinia 3~~ **alinia 3 litera a decida la Dretgira superiura en cumpetenza da derschadra singula u da derschader singul, pon vegnir decidids en ina cumposiziun da trais, sche la derschadra singula cumpetenta u il derschader singul cumpetent ordinescha sch'ina partida pretenda quai en l'emprima scrittira giuridica.**

Art. 44 al. 1 (midà)

¹ ~~La dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** tira per regla sia sentenza senza tractativa giudiziala e sin basa da las actas.

Art. 47 al. 1 (midà)

¹ ~~La dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** è er cumpetenta ~~daper~~ responder las dumondas preliminaras ch'èn indispensablas per giuditgar la chaussa principal.

Art. 48 al. 1 (midà)

¹ ~~La dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** po communitgar ina sentenza en il dispositiv, e quai senza motivaziun u cun ina motivaziun curta. Mintga partida po pretender en scrit entaifer 30 dis dapi la communicaziun ina sentenza motivada cumplettaivain. Sche ni l'ina ni l'autra partida na pretenda ina motivaziun entaifer quest termin, entra la sentenza en vigur legala.

Art. 49 al. 1 (midà)

¹ ~~La dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** giuditgescha recurs cunter:

f) **(midà)** decisiuns da baselgias chantunalas renconuschidas e da lur cumins-baselgia, uschenavant ~~ch'i vegn fatga valair ina violaziun dal dretg relaschè dal stad~~ **ich'ellas pon vegnir contestadas davant il Tribunal federal**, sco er disputas da dretg administrativ ~~ch'èn vegnidas~~ **che vegnan** assegnadas da las baselgias chantunalas a la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** per las laschar giuditgar;

f^{bis}) **(nov)** decisiuns da surveglianza ierarchica da la Dretgira da giustia che pertutgan commembras e commembers da la Dretgira da giustia e decisiuns da surveglianza ierarchica da las dretgiras regionalas;

f^{ter}) **(nov)** decisiuns da surveglianza ierarchica dal Cussegl grond che pertutgan las commembras ed ils commembers dal Cussegl grond, da la Regenza, da la Dretgira da giustia, da las dretgiras regionalas e da la Dretgira chantunala da mesiras repressivas;

Art. 52 al. 1 (midà)

¹ Il recurs sto vegnir inoltrà en scrit ~~tara la dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** entaifer 30 dis dapi la communicaziun da la decisiun contestada.

Art. 55 al. 2 (midà), al. 3 (midà)

² La decisiun midada sto vegnir communitgada a la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura**.

³ La ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** sto tractar il recurs mo, sche quel n'ha betg pers ses object tras la decisiun midada.

Art. 56 al. 1 (midà), al. 2 (midà), al. 3 (midà)

¹ Cun resalva da disposiziuns legalas divergentas è la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** liada vi da las propostas da las partidas.

² Sche la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** n'è betg liada vi da las propostas da las partidas, po ella midar ina decisiun a disfavur da la partida recurrenta u conceder a quella dapli che quai ch'ella ha pretendì. En quest cas sto ella l'emprim dar la pussaivladad a las partidas da prender posiziun sco er da retrair il recurs.

³ Sche la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** abolescha la decisiun contestada, decida ella sezza u returna la chaussa per laschar decider da nov.

Art. 57 al. 1 (midà)

¹ Sco dretgira costituziunala giuditgescha la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** recurs cunter:

Enumeraziun senza midadas.

Art. 60 al. 1 (midà)

¹ Il recurs sto vegnir inoltrà en scrit ~~tara la dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** entaifer 30 dis dapi la communicaziun da la decisiun contestada u dapi la publicaziun uffiziala.

Art. 61 al. 1 (midà), al. 3 (midà)

¹ La ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** abolescha il relasch contestà u la decisiun contestada, sche tal u ~~sche~~ tala cuntrafa a la ~~constituziun~~**Constituziun** u a la lescha.

³ Uschenavant ch'ina violaziun da la ~~constituziun~~**Constituziun** na po betg vegnir abolida autramain, relascha la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** las ordinaziuns necessarias.

Art. 62 al. 1 (midà)

¹ Uschenavant che questa part na cuntegna naginas prescripziuns, vegnan applitgadas las disposiziuns davart la procedura da recurs ~~davant la dretgira administrativa~~ **giudizial administrativ**.

Art. 63 al. 1 (midà), al. 2

¹ La ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** giuditgescha en la procedura da plant:

- c) **(midà)** pretensiuns d'indemnisaziun che resultan da la ~~lescha~~ **Lescha** davart la responsabladad dal stadi, **uschenavant che nagina altra autoritad n'è determinada;**
- f) **(midà)** dispitas da dretg public ed administrativ ch'èn vegnidas assegnadas tenor ina prescripziun speziala a la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** per las laschar giuditgar;
- g) **(midà)** dispitas, a las qualas las baselgias chantunalas renconuschidas u lur cumins-baselgia èn participads, uschenavant ~~che quellas èn~~ **ch'ellas pon vegnir contestadas davant il Tribunal federal, u dispitas ch'èn** assegnadas da las baselgias chantunalas a la ~~dretgira administrativa u uschenavant ch'il dretg relaschè dal stadi vegn appellà~~ **Dretgira superiura per las laschar giuditgar.**

² Sco dretgira d'assicuranzas giuditgescha ella en la procedura da plant:

- b) **(midà)** dispitas en il senn da ~~l'artitel 47~~ **l'artitel 85** da la ~~lescha~~ **Lescha** davart la surveglianza da las assicuranzas (LSA)¹⁾ **e da l'artitel 7 dal Cudesch da procedura civila svizzer²⁾.**

Art. 64 al. 1 (midà)

¹ Il plant daventa pendent tras l'inoltraziun ~~tara la dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura.**

Art. 65 al. 1 (midà)

¹ Uschenavant che questa part na cuntegna naginas prescripziuns, vegnan applitgadas las disposiziuns davart la procedura da recurs davant la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura.**

Titel suenter Art. 65 (nov)

4a. Proceduras davant la Dretgira da justia

¹⁾ CS [961.01](#)

²⁾ CS [272](#)

Art. 65a (nov)

Recurs giudizial administrativ

¹ La Dretgira da giustia giuditgescha sco ultima istanza recurs cunter:

- a) decisiuns da surveglianza ierarchica da la Dretgira superiura che pertutgan commembras e commembers da la Dretgira superiura;
- b) decisiuns da surveglianza ierarchica dal Cussegl grond che pertutgan commembras e commembers da la Dretgira superiura;
- c) decisiuns concernent l'indemnisaziun en cas ch'ina commembra u in commember d'ina dretgira na vegn betg reelegì;
- d) decisiuns areguard il dretg da persunal che pertutgan las collavuraturas ed ils collavurats da la Dretgira superiura;
- e) decisiuns da la cumissiun da surveglianza;
- f) decisiuns da la Dretgira superiura concernent dumondas da recusaziun, uschenavant ch'i dovra ina decisiun d'ina autorità chantunala da meds legals per pudair far recurs tar il Tribunal federal;
- g) ulteriuras decisiuns, uschenavant che quai è previs tras lescha u vegn pretendì dal dretg federal.

² Las premissas per far recurs e la procedura da recurs sa drizzan tenor las reglas che valan per la procedura da recurs giudizial administrativ davant la Dretgira superiura.

Art. 65b (nov)

Conflicts da cumpetenza

¹ La Dretgira da giustia decida definitivamain davart conflicts da cumpetenza tranter organs da la giurisdicziun, per ils quals la lescha na prevesa nagina autra regulaziun da soluziun.

² Ella vegn appellada d'in organ da la giurisdicziun, sch'igl exista unitad davart il conflict da cumpetenza.

Art. 65c (nov)

Procedura da plant giudizial administrativ

¹ En la procedura da plant giudizial administrativ giuditgescha la Dretgira da giustia sco suletta istanza chantunala pretensiuns d'indemnisaziun che resultan da la Lescha davart la responsabladad dal stadi¹⁾ e che vegnan assegnadas ad ella per laschar giuditgar.

Art. 68 al. 2 (midà)

² Il recurs è mo admissibel, sche la violaziun da dretg che vegn pretendida na po betg vegnir contestada tras in med legal u tras in plant tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** u tar la ~~regenza~~ **Regenza**.

¹⁾ DG [170.050](#)

Art. 75 al. 2 (midà), al. 4 (midà)

² La taxa dal stadi importa maximalmain 20 000 francs. Ella sa drizza tenor la dimensiun e la difficultad da la chaussa sco er tenor l'interess e la capacitat economica da las persunas ch'èn obligadas da surpigliar ils custs. En proceduras davant la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** che chaschunan custs spezialmain gronds s'augmenta il rom da las taxas a 100 000 francs. Sch'i vegn desistì d'ina sentenza motivada cumplettaimain, vegn reducida adequatamain la taxa dal stadi.

⁴ Per proceduras davant la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** regla la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura, per proceduras davant la Dretgira da giustizia la Dretgira da giustizia** tras in'ordinaziun¹⁾ l'autozza da las taxas per emetter e per communitgar la decisiun sco er l'indemnisaziun da las expensas en daner blut.

Art. 77 al. 2 (midà)

² Davart l'obligaziun da restituziun decida l'uffizi che vegn designà da la ~~regenza~~ **Regenza**. Cunter sia decisiun poi vegnir fatg recurs tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura**.

Art. 80 al. 3 (midà)

³ L'execuziun da las mesiras disponidas u ordinadas da la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** è chaussa dal departament ch'è competent per la giustizia.

Art. 85 al. 5 (nov)

⁵ Proceduras ch'èn pendentas davant la Dretgira administrativa il mument da l'entrada en vigur da la revisiun parziala dals (...), vegnan surdadas a la dretgira ch'è competent tenor il dretg nov, cur che la revisiun parziala entra en vigur.

Art. 85b

aboli

20.

Il relasch "Lescha introductiva tar la procedura da mediaziun e tar la procedura davant la dretgira da cumpromiss tenor il dretg federal d'assicuranza sociala (LItPMC)" DG [370.300](#) (versiun dals 01-01-2011) vegn midà sco suonda:

¹⁾ DG [370.110](#)

Art. 1 al. 1 (midà), al. 2 (midà)

¹ La ~~dretgira da cumpromiss~~ **Dretgira superiura** giuditgescha dispartas tranter assicuranzas ed instituziuns che furneschan prestaziuns, sch'il dretg federal d'assicuranza sociala prevesa ~~ina procedura da mediaziun ed~~ ina procedura davant la dretgira da cumpromiss per questas dispartas.

² A la procedura davant la dretgira da cumpromiss sto preceder ina procedura da mediaziun **davant l'Autorità da mediaziun per dumondas da l'assicuranza sociala**, nun ch'ina istanza da mediaziun, ch'è vegnida engaschada tras in contract, saja gia stada en funcziun.

Art. 2

aboli

Art. 3 al. 1 (midà), al. 2 (midà), al. 3 (nov), al. 4 (nov)

~~Cumposiziun~~ **Autorità da mediaziun per dumondas da l'assicuranza sociala**

1. cumposiziun e posiziun (Titel midà)

¹ ~~Il post~~ **L'Autorità da mediaziun per dumondas da l'assicuranza sociala** consista d'ina mediatura u d'in mediatuor e d'ina substituta u d'in substitut.

² La ~~dretgira~~ **Dretgira superiura elegia las commembras ed ils commembers da cumpromiss sa cumpona l'Autorità da la parsura u dal parsura e mintgamai d'ina persona ch'è vegnida designada **mediaziun per dumondas da las partidas l'assicuranza sociala per ina durada da 4 onns. Elecziuns substitutivas durant la durada d'uffizi èn pussaivlas.****

³ La mediatura u il mediatuor designescha la sedia da l'Autorità da mediaziun per dumondas da l'assicuranza sociala.

⁴ La sedia e la cumposiziun da l'Autorità da mediaziun per dumondas da l'assicuranza sociala ston vegnir publicgadas uffizialmain.

Art. 3a (nov)

2. surveglianza

¹ La Dretgira superiura surveglia l'Autorità da mediaziun per dumondas da l'assicuranza sociala.

² L'Autorità da mediaziun per dumondas da l'assicuranza sociala sutmetta a la Dretgira superiura il preventiv ed il quint annual per l'approvaziun.

³ Envers l'Autorità da mediaziun per dumondas da l'assicuranza sociala ed envers sias commembras e ses commembers dispona la Dretgira superiura dal rest dals medems instruments da surveglianza e dals medems meds auxiliars sco envers las autras autoritads giudizialas ed envers lur commembras e commembers ch'èn sutmesses a sia surveglianza directa.

⁴ Las disposiziuns da la Lescha davart l'organisaziun giudiziala concernent la surveglianza giudiziala vegnan applitgadas conform al senn.

Art. 4 al. 1 (midà), al. 2 (midà), al. 3 (aboli)

~~Eleeziun~~**Partiziun**~~1. post da mediaziun e presidi cumpromiss da la dretgira da~~
Dretgira superiura

~~cumpromiss~~**1. cumposiziun (Titel midà)**

¹ Il plenum da la dretgira administrativa elegia ~~La Dretgira superiura furma ina~~
partiziun speziala per dispitas, per las commembras ed ils commembers dal post
da mediaziun e designescha ~~qualas il presidi da dretg federal d'assicuranza~~
sociale prevesa ina procedura davant la dretgira da cumpromiss e sia substituziun
or da sias commembras ed or da ses commembers.

² La perioda d'uffizi correspunda a quella ~~partiziun da las commembras e dals~~
~~commembers cumpromiss da la dretgira administrativa.~~**Dretgira superiura sa**
cumpona:

- a) **(nov)** da la parsura u dal parsura da la partiziun che tracta ils cas d'assicuranza
sociale ubain d'ina commembra u d'in commember da la Dretgira superiura
che vegn designà da questa persuna, sche la lingua da procedura n'è betg la
lingua materna da la parsura u dal parsura (presidi);
- b) **(nov)** da duas commembras u commembers, dals quals ina u in represchenta
las assicuranzas e l'autra u l'auter las instituziuns che furneschan prestaziuns;
ellas ed els vegnan designads da las partidas en il cas singul.

³ *aboli*

Art. 5 al. 2 (midà)

2. commembras e commembers ~~da la dretgira da cumpromiss~~**designads (Titel**
midà)

² Sch'ina partida n'ha betg designà sia represchentanza en la dretgira da cumpromiss
entaifer il termin ch'è vegnì fixà da la parsura u dal parsura, ~~da la partiziun da~~
cumpromiss da la Dretgira superiura, fixescha la ~~parsura~~**derschadra**
d'instrucziun u il ~~parsura da~~**derschader d'instrucziun** la dretgira administrativa la
represchentanza, e quai suenter avair tadlà la partida respectiva.

Art. 6

aboli

Art. 7 al. 1 (midà), al. 2 (midà), al. 2bis (nov), al. 3 (midà)

¹ ~~L'indennisaziun da las~~**Las** commembras e ~~dals~~**ed** ils commembers dal post da
l'Autoritad da mediaziun ~~sa drizza tenor ils custs effectivs ed importa 75~~
~~pertschient da per dumondas da l'assicuranza sociale vegnan salarisads per lur~~
custs giustifitgads tenor la tariffa d'onurari che ~~vegn recumandada da vala per la~~
~~federaziun grischuna d'avocats~~**represchentanza gratuita e d'avocats per la**
defensiun uffiziala.

² ~~Per sesidas e per il studi d'actas survegnan las~~ **Las** commembras ed ils commemblers **designads** da la ~~dretgira~~ **partiziun** da cumpromiss ~~ina diaria che na dastga betg sutpassar la summa da 300 francs e betg sutpassar la summa da 500 francs.~~ **Dretgira superiura vegnan salarisads per l'activitad giudiziala en furma:**

- a) **(nov)** d'ina diaria;
- b) **(nov)** d'ina indemnizaziun da cooperaziun, sch'ellas ed els èn participads ad ina decisiun circulara.

^{2bis} Il dretg da salarisaziun resulta tras l'attribuziun d'ina fatschenta. Sch'ina fatschenta scroda u sch'ina commembra u in commember na po betg cooperar per motivs persunals, sto la salarisaziun vegnir reducida.

³ La ~~dretgira administrativa regla~~ **Dretgira superiura fixescha l' autezza da la diaria e da l'indemnizaziun da cooperaziun sco er ils ulteriurs detagls en in'ordinaziun¹⁾ ed adatta periodicamain la diaria a la chareschia.**

Art. 8

aboli

Art. 9 al. 1 (midà)

¹ La procedura da mediaziun vegn introducida cun inoltrar ina dumonda da mediaziun en scrit ~~al posta~~ **L'Autoritad** da mediaziun **per dumondas da l'assicuranza sociala.**

Art. 11 al. 1 (midà)

¹ ~~Il post~~ **L'Autoritad** da mediaziun **per dumondas da l'assicuranza sociala** infurmescha la parsura u il parsura da la ~~dretgira~~ **partiziun** da cumpromiss **da la Dretgira superiura** tras l'~~extract~~ **extract** dal protocol che la procedura da mediaziun haja fatg naufragi.

Art. 11a (nov)

4. custs da procedura e giurisdicziun gratuita

¹ La procedura da mediaziun n'è betg gratuita.

² Ils custs, l'indemnizaziun da las partidas e la giurisdicziun gratuita sa drizzan tenor las disposiziuns da la Lescha davart la giurisdicziun administrativa²⁾.

³ Cumpetenta per conceder la giurisdicziun gratuita è la partiziun da cumpromiss da la Dretgira superiura. La giurisdicziun gratuita po vegnir dumandada il pli baud cun l'introducziun da la procedura da mediaziun.

¹⁾ DG [370.310](#)

²⁾ DG [370.100](#)

Art. 12 al. 1 (midà), al. 2 (midà)

~~Dretgira~~**Procedura** da cumpromiss

1. termin per purtar plant (**Titel midà**)

¹ Per la partida che ha appellà sco emprima ~~il post~~ **L'Autoritad** da mediaziun **per dumondas da l'assicuranza sociala** fixescha la parsura u il parsura ~~da la dretgira da cumpromiss~~ in termin da 30 dis per inoltrar il plant. ~~Quest; quest~~ termin po vegnir prolungà ina giada.

² Sch'ina istanza da mediaziun, ch'è vegnida engaschada tras in contract, è stada en funcziun, sto il plant vegnir inoltrà en scrit a la ~~dretgira da cumpromiss~~ **Dretgira superiura**, e quai entaifer 30 dis dapi la comunicaziun dal naufragi da la tractativa da mediaziun.

Art. 13 al. 1 (midà), al. 2 (nov)

¹ Uschenavant che questa lescha na cuntegna naginas prescripziuns, ~~vegnan applitgadas las disposiziuns davart èn applitgabels l'artitgel 56 fin l'artitgel 61 da la procedura da plant davart Lescha federala davart la dretgira administrativa~~ **part generala dal dretg d'assicuranza sociala**¹⁾.

² Complementarmain èn applitgablas las disposiziuns davart la procedura da plant giudizial administrativ davant la Dretgira superiura.

Art. 14

aboli

Art. 15 al. 2 (nov)

² Proceduras ch'èn pendentas davant la dretgira da cumpromiss il mument da l'entrada en vigur dal dretg nov vegnan surdadas a la Dretgira superiura, cur ch'il dretg nov entra en vigur.

21.

Il relasch "Lescha davart las scolas popularas dal chantun Grischun (lescha da scola)" DG [421.000](#) (versiun dals 01-03-2021) vegn midà sco suonda:

Art. 95 al. 3 (midà), al. 4 (midà)

³ Cunter decisiuns d'assegnaziun negativas e cunter disposiziuns che concernan la nunpromozion respectivamain la promozion poi vegnir fatg recurs tar l'uffizi entaifer 10 dis. L'uffizi po prevar ina procedura speziala per giuditgar ils recurs. Cunter decisiuns da l'uffizi poi vegnir fatg recurs tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** entaifer 10 dis.

¹⁾ CS [830.1](#)

⁴ Cunter disposiziuns da l'uffizi che concernan l'ordinaziun e l'aboliziun da mesiras da la pedagogia speziala en il sector pretensius poi vegnir fatg recurs tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** entaifer 10 dis.

22.

Il relasch "Lescha davart las scolas autas e la perscrutaziun (LSAP)" DG [427.200](#) (versiun dals 01-01-2016) vegn midà sco suonda:

Art. 31 al. 1 (midà)

¹ Suenter che la procedura da meds legals entaifer la scola è exaurida, poi vegnir fatg recurs cunter las suandantas decisiuns da las scolas autas che vegnan purtadas dal chantun entaifer 10 dis tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura**:

Enumeraziun senza midadas.

23.

Il relasch "Lescha da linguas dal chantun Grischun (LLing)" DG [492.100](#) (versiun dals 01-01-2017) vegn midà sco suonda:

Art. 3 al. 4 (midà), al. 5 (midà)

⁴ En la- corrispondenza dovran las autoritads chantunalas, la ~~dretgira chantunala~~ **Dretgira superiura**, la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira da giustia** e la ~~dretgira~~ **Dretgira** da mesiras repressivas las linguas uffizialas en lur furmas da standard.

⁵ La furma rumantscha da standard da las autoritads chantunalas, da la ~~dretgira chantunala~~ **Dretgira superiura**, da la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira da giustia** e da la ~~dretgira~~ **Dretgira** da mesiras repressivas è- rumantsch grischun. Persunas da lingua rumantscha pon sa drizzar al chantun en ils idioms u en rumantsch grischun.

Art. 8 al. 1 (midà)

2. ~~dretgira chantunala, dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura e dretgira** **Dretgira** da mesiras repressivas **(Titel midà)**

¹ ~~Davant~~ **En proceduras davant** la ~~dretgira chantunala~~ **Dretgira superiura**, davant la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira da giustia** e davant la ~~dretgira~~ **Dretgira** da mesiras repressivas pon las partidas duvrar ina lingua chantunala uffiziala da lur tscherna per lur scrittiras giuridicas e per lur inoltraziuns.

Art. 10a al. 1 (midà)

¹ Sch'ina autoritad da mediaziun è cumpetenta per l'entir chantun, vegnan applitgadas las disposiziuns davart la ~~dretgira chantunala~~ **Dretgira superiura**, davart la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira da giustia** e davart la ~~dretgira~~ **Dretgira** da mesiras repressivas.

24.

Il relasch "Lescha davart la protecziun da la natira e da la patria en il chantun Grischun (lescha chantunala davart la protecziun da la natira e da la patria, LNPGR)" DG [496.000](#) (versiun dals 01-01-2013) vegn midà sco suonda:

Art. 42 al. 2 (midà)

² Cunter las disposiziuns dals posts spezialisads che stattan en connex cun ina permissiun da construcziun poi vegnir fatg recurs tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura**.

25.

Il relasch "Lescha introductiva tar la lescha federala davart ils medicaments ed ils products medicinali (lescha introductiva tar la lescha davart ils products terapeutics, LItLPter)" DG [500.500](#) (versiun dals 01-01-2018) vegn midà sco suonda:

Art. 29a al. 1 (midà)

¹ Cunter decisiuns da la ~~cumissiu~~**Cumissiu** chantunala d'etica nominada da la ~~regenza~~**Regenza** poi vegnir fatg recurs tar la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura**.

26.

Il relasch "Lescha davart ils servetschs psichiatrici dal Grischun" DG [500.900](#) (versiun dals 01-01-2021) vegn midà sco suonda:

Art. 12 al. 3 (midà)

³ Igl è mo admiss da recurrer tar il cussegl d'administraziun cunter decisiuns da la direcziun concernent il dretg da persunal, sch'il recurs tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** è exclus.

27.

Il relasch "Lescha introductiva tar la lescha da lavur e tar la prevenziun d'accidents tenor la lescha davart l'assicuranza d'accidents" DG [530.100](#) (versiun dals 01-01-2011) vegn midà sco suonda:

Art. 9 al. 2 (midà)

² Cunter disposiziuns e cunter decisiuns dal departament po vegnir fatg recurs entaifer 30 dis dapi la communicaziun tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura**.

28.

Il relasch "Lescha davart l'appaschentaziun da dispitas collectivs da lavur" DG [538.100](#) (versiun dals 01-01-2011) vegn midà sco suonda:

Art. 14 al. 1 (midà)

¹ Cunter il cuntegn da la proposta da mediaziun na poi betg vegnir recurri. Cunter disposiziuns da ~~l'uffizi~~ **Uffizi** da mediaziun sco istanza d'intermediaziun poi, sch'in violaziun da la lescha vegn fatga valair, vegnir recurri tar la ~~dretgira chantunala~~ **Dretgira superiura**, e quai cun recurs tenor il ~~cudesch~~ **Cudesch** da procedura civila¹⁾.

29.

Il relasch "Lescha davart l'assicuranza da malsaus e la reducziun da las premias (LARP)" DG [542.100](#) (versiun dals 01-01-2014) vegn midà sco suonda:

Art. 19 al. 2 (midà)

² Cunter decisiuns da protesta da la cassa da cumpensaziun da la AVS poi vegnir fatg recurs en scrit tar la ~~dretgira administrativa dal chantun Grischun~~ **Dretgira superiura**, e quai entaifer 30 dis dapi la comunicaziun.

30.

Il relasch "Lescha davart las prestaziuns supplementaras chantunals tar l'assicuranza da vegls, survivents ed invalids (lescha chantunala davart las prestaziuns supplementaras)" DG [544.300](#) (versiun dals 01-01-2012) vegn midà sco suonda:

Art. 19 al. 1 (midà)

¹ Cunter decisiuns da protesta da la cassa da cumpensaziun da la AVS po vegnir fatg recurs entaifer 30 dis dapi la comunicaziun da la decisiun da protesta, e quai tar la ~~dretgira administrativa dal chantun Grischun~~ **Dretgira superiura**.

31.

Il relasch "Lescha davart il sustegn da persunas basegnusas (lescha chantunala da sustegn)" DG [546.250](#) (versiun dals 01-01-2017) vegn midà sco suonda:

Art. 13 al. 2 (midà)

² Davart dispitas che resultan da l'applicaziun da la ~~lescha~~ **Lescha** da sustegn decida la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura**.

¹⁾ CS [272](#)

32.

Il relasch "Lescha davart ils supplements da famiglia (LSF)" DG [548.100](#) (versiun dals 01-01-2013) vegn midà sco suonda:

Art. 22 al. 1 (midà)

¹ Cunter decisiuns da protesta da las cassas da cumpensaziun per famiglias poi vegnir fatg recurs entaifer 30 dis dapi la comunicaziun da la decisiun da protesta tar la ~~dretgira administrativa dal chantun Grischun~~ **Dretgira superiura**.

Art. 23 al. 2 (midà)

² Cunter la decisiun da la ~~regenza~~ **Regenza** poi vegnir fatg recurs entaifer 30 dis dapi la comunicaziun da la decisiun tar la ~~dretgira administrativa dal chantun Grischun~~ **Dretgira superiura**.

33.

Il relasch "Lescha davart contribuziuns da maternitad" DG [548.200](#) (versiun dals 01-08-2009) vegn midà sco suonda:

Art. 13 al. 1 (midà)

¹ Cunter disposiziuns ch'en vegnidas relaschadas sin basa da questa lescha po vegnir fatg recurs tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura**, e quai entaifer 30 dis dapi la consegna.

34.

Il relasch "Lescha da polizia dal chantun Grischun (LPol)" DG [613.000](#) (versiun dals 01-01-2019) vegn midà sco suonda:

Art. 22d al. 3 (midà)

³ Cunter decisiuns giudizialas poi vegnir fatg recurs tar la ~~dretgira chantunala~~ **Dretgira superiura**. Per la procedura valan las disposiziuns davart il recurs penal conform al senn.

35.

Il relasch "Lescha introductiva tar la legislaziun federala davart las persunas estras e davart ils fatgs d'asil (LItLEA)" DG [618.100](#) (versiun dals 01-01-2020) vegn midà sco suonda:

Art. 21a al. 1 (midà)

¹ Cunter decisiuns da l'autorità giudiziala poi vegnir fatg recurs tar la ~~dretgira chantunala~~ **Dretgira superiura**.

36.

Il relasch "Lescha introductiva tar la lescha federala davart la taxa d'exemziun dal servetsch militar (LILTES)" DG [620.100](#) (versiun dals 01-05-2017) vegn midà sco suonda:

Art. 3 al. 1 (midà)

~~Dretgira administrativa~~**Dretgira superiura (Titel midà)**

¹ La ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** è competenta per:

Enumeraziun senza midadas.

37.

Il relasch "Lescha da finanzas dal chantun Grischun (lescha da finanzas, LFC)" DG [710.100](#) (versiun dals 01-01-2017) vegn midà sco suonda:

Art. 39 al. 1 (midà), al. 2 (midà), al. 3 (midà)

~~Dretgira chantunala e dretgira administrativa~~**Autoritads giudizialas (Titel midà)**

¹ Areguard las competenzas da decider davart ils credits han la ~~dretgira chantunala~~**Dretgira superiura** e la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira da giustia** il medem status sco la ~~regenza~~**Regenza**.

² Per expensas indispensablas che stattan en in connex direct cun la giurisdicziun **materiala** na ~~devi~~**dovran las autoritads giudizialas** betg in credit posteriur.

³ Uschenavant che quai è necessari per il sector da la giustia, ~~ponpo~~**ponpo** la ~~dretgira chantunala e la dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** relaschar disposiziuns finalzadas divergentas tras ordinaziuns, suenter avair tadlà il ~~departament~~**Departament** da finanzas e vischnancas sco er la ~~controlla~~**Controlla** da finanzas.

Art. 39a

aboli

38.

Il relasch "Lescha davart la surveglianza da las finanzas (LSFi)" DG [710.300](#) (versiun dals 01-01-2017) vegn midà sco suonda:

Art. 1 al. 1, al. 2 (midà)

¹ La controlla da finanzas è l'organ suprem da la surveglianza da las finanzas. Ella sustegna:

- a) **(midà)** il ~~eussegl~~**Cussegl** grond e sia ~~cumissiu~~**Cumissiu** da gestiun exequind la surveglianza da las finanzas sur da l'administraziun, sur da la ~~dretgira chantunala e sur da la dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** sco er sur dals instituts autonoms da dretg public;

c) **(midà)** la ~~dretgira chantunala e la dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** en connex cun ils aspects finanziaals da la surveglianza da la giustia.

² La ~~controlla~~ **Controlla** da finanzas è professiunalmain independenta ed è autonoma. En sia activitad da controlla è ella obligada mo a la ~~constituziun~~ **Constituziun** ed a la lescha. Ella fixescha annualmain ses program da controlla ed al suttametia a la ~~cumissiu~~ **Cumissiu** da gestiun dal ~~cussegl~~ **Cussegl** grond, a la ~~regenza~~ **Regenza** ed – en extracts – a la ~~dretgira chantunala ed a la dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** per laschar prender enconuschientscha.

Art. 8 al. 2 (midà)

² Ella è en corrispondenza directa cun la ~~cumissiu~~ **Cumissiu** da gestiun, cun la ~~regenza~~ **Regenza** sco er cun la ~~dretgira chantunala e cun la dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura**. Questas instanzas envidan periodicamain il manader da la ~~controlla~~ **Controlla** da finanzas ad ina discussiun.

Art. 9 al. 2 (midà)

² Ella dat a la ~~cumissiu~~ **Cumissiu** da gestiun tut las infurmaziuns che servan per exequir la surveglianza suprema. Sin dumonda metta ella a disposiziun tut ils conclus da la ~~regenza~~ **Regenza**, dals departaments sco er da la ~~dretgira chantunala e da la dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** che pertutgan la surveglianza dals credits tenor il preventiv e las finanzas dal chantun. Plinavant suttametia ella a la ~~cumissiu~~ **Cumissiu** da gestiun tut ils rapports da revisiun e la corrispondenza respectiva e la trametta las decisiuns davart la liquidaziun da reclamaziuns e da propostas.

Art. 13 al. 1 (midà)

¹ Las cumissiuns d'inquisiziun parlamentaras, la ~~cumissiu~~ **Cumissiu** da gestiun, la ~~regenza~~ **Regenza**, ils departaments sco er la ~~dretgira chantunala e la dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** pon dar incumbensas da controlla spezialas a la ~~controlla~~ **Controlla** da finanzas e la pon consultar – sco organ consultativ – per dumondas da la surveglianza da las finanzas.

Art. 14 al. 2 (midà)

² Il rapport che po vegnir collià cun propostas, vegn tramess al post da servetsch chantunal cumpetent, a la dretgira regiunala cumpetenta, a l'autorità da mediaziun cumpetenta, al departament cumpetent, a la ~~chanzlia~~ **Chanzlia** chantunala, a la ~~dretgira chantunala u a la dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** ed al ~~departament~~ **Departament** da finanzas e vischnancas. En cas da mandats sco post da revisiun vegn il rapport tramess a l'organ cumpetent.

Art. 15 al. 2 (midà)

² Sche la ~~controlla~~**Controlla** da finanzas constatescha – exequind sia activitad da surveglianza – mancanzas da l'organisaziun, da la moda da lavurar u da l'engaschament da lavur che na pertutgan betg directamain las finanzas e la contabilitad, communitgescha ella quai en scrit al departament superiur, a la ~~chanzlia~~**Chanzlia** chantunala, a la ~~dretgira chantunala~~ u a la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** sco er al ~~departament~~**Departament** da finanzas e vischnancas. Ella po recumandar mesiras da meglieraziun.

Art. 16 al. 2

² Sch'ina contestaziun u sch'ina proposta na po betg vegnir liquidada entaifer il termin fixà u sche las contestaziuns e sche las propostas en disputaivlas, suttametta la controlla da finanzas la fatschenta per la decisiun definitiva:

- c) **(midà)** a la ~~dretgira chantunala~~**Dretgira superiura**, en cas che pertutgan ina dretgira regiunala u in'autorità da mediaziun.

Art. 18 al. 1 (midà)

¹ Sch'i dat indizis per in act chastiabel, annunzia la ~~controlla~~**Controlla** da finanzas quai al departament cumpetent, a la ~~chanzlia~~**Chanzlia** chantunala, a la ~~dretgira chantunala~~ u a la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura**. Las instanzas infurmadadas procuran immediatamain per las mesiras dumandadas.

39.

Il relasch "Lescha da taglia per il chantun Grischun" DG [720.000](#) (versiun dals 01-01-2021) vegn midà sco suonda:

Art. 137a al. 1 (midà)

¹ Sche la protesta sa drizza cunter ina decisiun da taxaziun motivada detagliadamain, po ella vegnir trasmessa – cun il consentiment dal protestader e da l'autorità da taxaziun – sco recurs a la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura**.

Art. 139 al. 1 (midà)

¹ Cunter decisiuns da protesta e cunter decisiuns davart relaschs da taglia po il pajataglia far recurs en scrit tar la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** entaifer 30 dis dapi la consegna da la decisiun.

Art. 140 al. 2 (midà)

² En la procedura da recurs ha la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** las medemas cumpetenzas sco l'autorità da taxaziun en la procedura da taxaziun. Ina tractativa a bucca ha lieu mo excepziunalmain.

Art. 142 al. 2 (midà)

² L'~~administraziun~~**L'Administraziun** chantunala da taglia è cumpetenta per giuditar la dumonda da revisiun da disposiziuns da taxaziun e da decisiuns da protesta; la revisiun da decisiuns da recurs è chaussa da la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura**.

Art. 158 al. 3 (midà)

³ La disposiziun da garanzia sto vegnir communitgada en scrit al pajataglia e po vegnir contestada cun in recurs tar la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura**.

Art. 166 al. 3 (midà)

³ La ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** è la cumissiun da recurs en il senn da la ~~lescha~~**Lescha** federala davart la taglia anticipada¹⁾ respectivamain da la ~~lescha~~**Lescha** federala davart la taglia federala directa²⁾.

40.

Il relasch "Lescha davart las taglias communalas e davart las taglias da baselgia (LTCTB)" DG [720.200](#) (versiun dals 01-01-2021) vegn midà sco suonda:

Art. 29 al. 2 (midà)

² Cunter decisiuns da protesta e da recurs po la persuna ch'è obligada da pajar taglia far recurs en scrit tar la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** entaifer 30 dis dapi la consegna.

41.

Il relasch "Lescha davart la planisaziun dal territori per il chantun Grischun (LPTGR)" DG [801.100](#) (versiun dals 01-04-2019) vegn midà sco suonda:

Art. 87 al. 4 (midà)

⁴ Sche l'autorità EOZ dat la permissiun EOZ, vegn quella communitgada da l'autorità communal da construcziun ensemen cun la permissiun da construcziun. En quest cas po la permissiun da construcziun vegnir contestada directamain tar la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura**, e quai senza prender resguard sin eventuels meds legals communalas.

¹⁾ art. 35 al. 2 LTA

²⁾ art. 104 al. 3 LTFD

Art. 100 al. 2 (midà)

² Sche permissiuns supplementaras vegnan publicgadas ensemen cun decisiuns, cun conclus u cun disposiziuns ch'èn suttamessas al recurs tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura**, vala il med legal dal recurs er per ~~ina eventuala~~ **eventuala** contestaziun da la permissiun supplementara.

Art. 102 al. 1 (midà), al. 2 (midà)

¹ Cunter decisiuns da la ~~regenza~~ **Regenza** davart il relasch da plans chantunals d'utilisaziun e d'urdens da cumpensaziun, davart l'approvaziun d'urdens fundamentals communals sco er davart ils recurs da planisaziun po vegnir fatg recurs tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura**.

² Cunter decisiuns da la ~~regenza~~ **Regenza** tenor ~~l'alineia 1~~ **l'alineia 1** sco er cunter decisiuns davart il relasch dal ~~plan~~ **Plan** directiv chantunal e davart l'approvaziun da plans directivs regiunals pon las vischnancas e las regiuns pertutgadas sco instituziuns ch'èn responsablas per la planisaziun locala respectivamain per la planisaziun regionala far recurs tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura**.

Art. 103 al. 1 (midà)

¹ Disposiziuns d'autoritads chantunals che sa basan sin questa lescha u sin relaschs che sa basan sin quella e cunter las qualas i na po betg vegnir ~~far~~ **fatg** recurs tar la ~~regenza~~ **Regenza** tenor ina regulaziun expressiva, èn suttamessas al recurs tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura**.

Art. 105 al. 2 (midà)

² Il dretg da recurs dal chantun tenor la ~~lescha~~ **Lescha** federala davart la planisaziun dal territori¹⁾ tutga a la ~~regenza~~ **Regenza**. La ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** dat la chaschun al departament da sa participar a proceduras concernent edifizis e stabiliments ordaifer las zonas da construcziun e concernent expropriaziuns materialas.

42.

Il relasch "Lescha d'expropriaziun dal chantun Grischun" DG [803.100](#) (versiun dals 01-01-2013) vegn midà sco suonda:

Art. 18

aboli

¹⁾ CS [700](#)

Art. 19 al. 1 (midà), al. 2 (midà), al. 3 (midà), al. 4 (nov), al. 5 (nov)

Cumissiu d'expropriaziun

1. posiziun e cumposiziun (Titel midà)

¹ Per tut ils cas d'expropriaziun che vegnan avant en in circul d'expropriaziun elegia la regenza per l'entir chantun exista ina perioda d'uffizi da 4 onns ina cumissiu Cumissiu d'expropriaziun da trais commembers e da dus supplicants. Il president vegn designà da la regenza. La cumissiu decida tgi che maina il protocol.

² Per la recusaziun è decisiva las disposiziuns. La Cumissiu d'expropriaziun sa cumpona d'ina presidenta u d'in president, d'ina vicepresidenta u d'in vicepresidente sco er da la lescha davart la giurisdicziun administrativ schintg ulteriuras commembras ed ulteriurs commembers.

³ Sche l'ovra cumpiglia plirs circuls. La Cumissiu d'expropriaziun, fixescha è independenta en la regenza in'unica cumissiu d'expropriaziun giurisdicziun ed è obligada mo al dretg.

⁴ Ella po nominar in secretariat ed in actuariat. En regard administrativ è la Cumissiu d'expropriaziun integrada en la Dretgira superiura. Là dispora ella d'ina adressa da consegna.

⁵ La Regenza fixescha la diaria per las commembras ed ils commembers da la Cumissiu d'expropriaziun che lavuran en uffizi accessoric.

Art. 19a (nov)

2. elecziun

¹ Las commembras ed ils commembers da la Cumissiu d'expropriaziun appartegnan a differentas gruppas professunalas ed han las enconuschientschas tecnicas, linguisticas e localas ch'èn necessarias per la stimaziun.

² La Dretgira superiura elegia las commembras ed ils commembers da la Cumissiu d'expropriaziun per ina durada da 4 onns. Elecziuns substitutivas durant la durada d'uffizi èn pussaivlas.

³ La Dretgira superiura publitgescha uffizialmain las plazzas ch'èn d'occupar, sche naginas commembras e nagins commembers en uffizi na sa mettan a disposiziun per ina reelecziun.

⁴ La cumposiziun da la Cumissiu d'expropriaziun sto vegnir communitgada publicamain.

Art. 20

Cumposiziun 3. cumpetenzza (Titel midà)

Art. 20a (nov)

4. cumposiziun

¹ La Cumissiu d'expropriaziun decida per regla en ina cumposiziun da trais commembras e commembers. Latiers tutgan:

-
- a) la presidenta respectivamain il president u la vicepresidente respectivamain il vicepresidente (presidi);
b) duas ulteriuras commembras e commembers.

² Sche la Cumissiun d'expropriaziun ha nominà in actuariat, sa participescha l'actura u l'actuar cun vusch consultativa a la tractativa. Ella u el protocollascha la tractativa, redigia la sentenza e suttascriba il document cun la sentenza ensemen cun la parsura u il parsura.

Art. 21 al. 1 (midà), al. 2 (midà), al. 3 (midà)

¹ La ~~dretgira administrativa surveglia las cumissiuns~~ **Dretgira superiura ha la sorveglianza da la Cumissiun d'expropriaziun.**

² ~~Ella surveglia l'andament~~ **Envers la Cumissiun d'expropriaziun ed envers sias commembras e ses commembers dispona ella dals medems instruments da sorveglianza e dals medems meds auxiliars sco envers las autras autoritads giudizialas ed envers lur fatschentas en moda adattada commembras e po da instructions generalas ad ellas commembers ch'en suttamess a sia sorveglianza directa.**

³ Las disposiziuns da la ~~lescha~~ **Lescha** davart l'organisaziun giudiziala¹⁾ concernent la sorveglianza ~~da la giustia~~ **giudiziala** vegnan applitgadas analogamain.

Art. 22 al. 1 (midà)

~~Dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura (Titel midà)**

¹ L'expropriant e l'exproprià pon – sch'i n'è betg fixà expressivamain insatge auter – far recurs tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** cunter tut las decisiuns ~~en chausa materialas~~ da la ~~cumissiun~~ **Cumissiun d'expropriaziun**.²⁾

Art. 36 (nov)

Disposiziuns transitoricas concernent la reorganisaziun da las cumissiuns d'expropriaziun

¹ La perioda d'uffizi da las commembras e dals commembers da las cumissiuns d'expropriaziun finescha cun l'entrada en vigur da la midada dals (...).

² Proceduras ch'en pendentas davant las cumissiuns d'expropriaziun il mument da l'entrada en vigur da la midada dals (...), vegnan surdadas a la Cumissiun d'expropriaziun, cur ch'il dretg nov entra en vigur.

43.

Il relasch "Lescha da perimeter dal chantun Grischun" DG [803.200](#) (versiun dals 01-01-2018) vegn midà sco suonda:

¹⁾ DG [173.000](#)

²⁾ Guardar art. 52 ss. LDA, DG [370.100](#)

Art. 9 al. 1 (midà)

¹ Cunter disposiziuns tenor l'artitgel 7 alinea 3 po vegnir recurri tar la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** entaifer 30 dis.

Art. 13 al. 2 (midà)

² Il conclus d'introducziun sto vegnir publitgà en moda adattada. A las proprietarias ed als proprietaris da bains immobiliars ed a las administraturas u als administraturs da cuminanzas da proprietaris en condomini sto el vegnir communitgà en scrit, cun il renviament ch'i possa vegnir fatg recurs cunter l'applicaziun da la procedura da perimenter sco tala e cunter la cunfinaziun dal territori da perimenter, e quai entaifer 30 dis tar la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura**.

Art. 17 al. 3 (midà)

³ Cunter la decisiun da protesta po vegnir fatg recurs entaifer 30 dis tar la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura**.

44.

Il relasch "Lescha da submissiun (Lsub)" DG [803.300](#) (versiun dals 01-01-2014) vegn midà sco suonda:

Art. 25 al. 1 (midà)

¹ Cunter la disposiziun da l'incumbensader po vegnir fatg recurs tar la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura**.

Art. 28 al. 2 (midà)

² La ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** po dar, sin dumonda u d'uffizi, l'effect suspensiv, sch'il recurs para d'esser motivà suffizientamain e sche nagins interess predominants publics u privats na s'opponan.

Art. 29 al. 1 (midà), al. 2 (midà)

¹ Sch'il contract n'è betg anc concludì, alura po la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** concluder l'annullaziun da la disposiziun e decider sezza en chausa u renviar quella a l'incumbensader cun u senza instrucziuns obligatorias.

² Sch'il contract è gia concludì e sch'il recurs è motivà, alura constatescha la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** che la disposiziun è illegala.

Art. 30 al. 1 (midà)

¹ L'incumbensader stat bun per il donn ch'el ha chaschunà tras ina decisiun, da la quala l'illegalità è vegnida constatada da la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura**.

Art. 31 al. 3 (midà)

³ Uschenavant ch'i na dat naginas autras regulaziuns a basa d'ina lescha speziala, po questa decisiun vegnir contestada cun in recurs entaifer 30 dis tar la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura**.

45.

Il relasch "Lescha davart il dretg da las auas dal chantun Grischun (LDAG)" DG [810.100](#) (versiun dals 01-01-2013) vegn midà sco suonda:

Art. 56 al. 3 (midà)

³ Cunter la decisiun d'approvaziun da la concessiun po vegnir fatg recurs entaifer 30 dis tar la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura**. Il dretg da recurs cumpeta er a las vischnancas.

46.

Il relasch "Lescha introductiva tar la lescha federala davart la protecziun da las auas (lescha chantunala davart la protecziun da las auas, LCPA)" DG [815.100](#) (versiun dals 01-01-2016) vegn midà sco suonda:

Art. 36 al. 1 (midà)

¹ Cunter disposiziuns da vischnancas, da corporaziuns da vischnancas sco er dal post spezialisà che stattan en connex cun ina permissiun da construcziun poi vegnir fatg recurs tar la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura** entaifer 30 dis.

47.

Il relasch "Lescha introductiva tar la lescha federala davart la protecziun da l'ambient (lescha chantunala davart la protecziun da l'ambient, LCPAmb)" DG [820.100](#) (versiun dals 01-04-2020) vegn midà sco suonda:

Art. 53 al. 1 (midà)

¹ Cunter disposiziuns dal post spezialisà che stattan en connex cun ina permissiun da construcziun po vegnir fatg recurs entaifer 30 dis tar la ~~dretgira administrativa~~**Dretgira superiura**.

48.

Il relasch "Lescha d'energia dal chantun Grischun (LEG)" DG [820.200](#) (versiun dals 01-01-2021) vegn midà sco suonda:

Art. 39 al. 3 (midà)

³ Cas da disputa davart las cundiziuns da colliaziun da las producentas e dals producents independents tenor l'artitel 7 da la ~~lescha~~ **Lescha** federala d'energia¹⁾ en la versiun dals 26 da zercladur 1998²⁾ vegnan decidids dal departament, cun resalva dal recurs tar la ~~dretgira administrativa.~~ **Dretgira superiura.**

49.

Il relasch "Lescha davart las valitaziuns uffizialas d'immobiglias (LVI)" DG [850.100](#) (versiun dals 01-01-2018) vegn midà sco suonda:

Art. 20 al. 1 (midà)

¹ Cunter la decisiun da protesta da l'uffizi poi vegnir fatg recurs en scrit tar la ~~dretgira administrativa.~~ **Dretgira superiura**, e quai entaifer 30 dis dapi sia comunicaziun.

50.

Il relasch "Lescha per mantegnair e promover l'agricultura (lescha d'agricultura)" DG [910.000](#) (versiun dals 01-12-2012) vegn midà sco suonda:

Art. 29 al. 2 (midà)

² Cunter decisiuns e cunter disposiziuns dal departament po vegnir fatg recurs tar la ~~dretgira administrativa.~~ **Dretgira superiura.**

51.

Il relasch "Lescha da meglieraziun dal chantun Grischun" DG [915.100](#) (versiun dals 01-01-2016) vegn midà sco suonda:

Art. 6 al. 3 (midà)

³ Cunter la decisiun dal departament pon ins far recurs tar la ~~dretgira administrativa.~~ **Dretgira superiura.**

¹⁾ CS [730.0](#)

²⁾ CULF 1999 197

Art. 18 al. 1 (midà)

¹ Il conclus da realisaziun e l'ordinaziun d'uffizi pon vegnir contestads cun in recurs directamain tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura**. Il recurs sto sa drizzar cunter la vischnanca ch'è responsabla per la realisaziun u – en cas da l'ordinaziun tras la ~~regenza~~ **Regenza** – cunter il chantun.

Art. 37 al. 1 (midà)

¹ Las instanzas da meds legals èn las cumissiuns da stimaziun e la ~~dretgira administrativa chantunala~~ **Dretgira superiura**.

Art. 43 al. 1 (midà)

¹ Cunter las decisiuns da la ~~cumissiu~~ **Cumissiu** da stimaziun pon tant ils proprietaris da bains immobigliars pertutgads sco er ils purtaders da l'interpresa far recurs tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura** entaifer 30 dis dapi la consegna.

Art. 44 al. 3 (midà)

³ Cunter la decisiun da protesta po vegnir fatg recurs tar la ~~dretgira administrativa~~ **Dretgira superiura**.

Art. 44ter al. 1

¹ Legitimà da far protesta è:

- c) **(midà)** las organisaziuns naziunals da protecziun da l'ambient, sche ed uschenavant ch'ellas han er il dretg da far recurs **en chaussas** da dretg ~~administrativ~~ **public** tar il ~~tribunal~~ **Tribunal** federal.

III.

1.

Il relasch "Lescha davart l'organisaziun giudiziala (LOG)" DG [173.000](#) (versiun dals 01-07-2021) vegn abolì.

2.

Il relasch "Lescha davart ils salaris e davart la prevenziun professiunala da las commemoras e dals commembers da la dretgira chantunala e da la dretgira administrativa (LSPD)" DG [173.050](#) (versiun dals 01-07-2021) vegn abolì.

IV.

Questa lescha è suttalessa al referendum facultativ.

La Regenza fixescha il termin da l'entrada en vigur da questa lescha.